

SPRAWOZDANIE DYREKCJI C. K. GIMNAZJUM

W BOCHNI

ZA ROK SZKOLNY

1901.

13857

TREŚĆ:

Komentarz do I. pieśni Iliady. Napisał Dr. Marcin Sas.
Wiadomości szkolne.

KRAKÓW.
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.
W Drukarni W. L. Anczyca i Spółki.
1901.

Mr. Inew
Spr. 6.

Komentarz do I. pieśni Iliady.

Wiersz 1–7 jest wstępem (prooemium) epopei, który zawiera
a) wezwanie (invocatio) bóstwa, najczęściej Muzy, do udzielenia poecie
natchnienia do ułożenia poematu, *b)* krótką treść (argumentum) poe-
matu. Taki wstęp jest cechą każdej epopei i wszyscy poeci, piszący
epopeję, rozpoczynają od niego swe utwory, idąc w ślad Homera.

W. 1. ἦ ἄρα τίς, ὦς, gniew.

ἔπειθε forma jońska = formie atyckiej ἔπειθε, powstałej przez ściąg-
nięcie, = opiewaj.

Θέσ, jedna z Muz, które udzielały poetom natchnienia.

Πηλεΐδην czytaj przez synizę: — | — — | — ; zobacz §. 36
mego »Podręcznika metryki łacińskiej i greckiej do użytku szkol-
nego« ¹⁾.

Πηλεΐδης = Pelejada = syn Peleusa; jest to Πηλεΐδης scil.
Θυγάτηρ, po łacinie patronymicon scil. nomen t. j. nazwa syna po ojcu
lub przodku. Achilles (Ἀχιλλεύς) był synem Peleusa, króla Ftyi
(Φθίη), kraju i miasta w Tessalii. Patronymica tworzą się przez do-
danie do tematu mocnego lub słabego przyrostka i końcówki -ίδης,
-ίδης lub -ων, n. p. Πηλεΐδης-ιδης (temat mocny Πηλεΐδης, przyrostek -ιδης,
końcówka -ς); ο przechodzi pomiędzy dwoma samogłoskami w F, skąd
powstaje ΠηλεΐδηςF-ιδης, a następnie wypada, skąd powstaje Πηλεΐδης-ων,
co w języku łacińskim daje Pelejada, a z języka łacińskiego prze-
chodzi do języka polskiego w formie Pelejada.

Od tematu słabego Πηλεΐς, utworzonego z tematu mocnego przez
skrócenie η na ε, tworzy się inne patronymicon Πηλεΐς-ων, które prze-
chodzi w sposób wyżej wskazany w ΠηλεΐδηςF-ων, a następnie w Πηλεΐδης,

¹⁾ Podręcznik metryki łacińskiej i greckiej do użytku szkolnego ułożył
Marcin Sas. Kraków 1889.

jak to mamy we w. 188., gdzie czytamy $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\omega\nu$, i we w. 197., gdzie czytamy $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\omega\nu\tau$.

Od tematu słabego $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota$ tworzy się za pomocą przyrostka $\iota\delta\eta$ nom. $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\iota\delta\eta$, z którego powstaje sposobem, wyżej wskazanym, $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota F\iota\delta\eta$, a następnie $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta$, które czytamy we w. 146. jako voc. $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta$. Z tego powstaje później przez zlanie się ϵ i ι w dwugłoskę $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta$, jak czytamy w wydaniu I. U. Fasięgo z r. 1864 i I. La Roche'a z r. 1883. Forma $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta$ przechodzi w języku łacińskim w Pelida, która to forma dostaje się do języka polskiego.

Forma jońska $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\epsilon\omega$ = formie atyckiej $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\epsilon\omega$. Powstanie tych form jest następujące: Do tematu $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta$ dodano końcówkę $-\omega$, jaką mamy w gen. sing. o-deklinacji, n. p. $\Pi\epsilon\iota\lambda\mu\omega$ we w. 19.; stąd powstało $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta\omega$; i przeszło pomiędzy dwoma samogłoskami w j, jak się rzeczywiście wymawia w formie $\Pi\epsilon\iota\lambda\mu\omega$, którą mamy w dyalekcie jońskim. Później j wypadło pomiędzy dwoma samogłoskami, wskutek czego powstało $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\eta\omega$, a przez przestawienie iloczasu (metathesis quantitatis; zobacz Gramatyki języka greckiego Curtiusa-Hartla-Ćwiklińskiego §. 12. 3, c, 5) $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\epsilon\omega$, podczas gdy z $\Pi\epsilon\iota\lambda\mu\omega$ powstało przez ściągnięcie $\Pi\epsilon\iota\lambda\mu\omega$, która to forma jest stała w dyalekcie atyckim, a w dyalekcie jońskim występuje obok formy $\Pi\epsilon\iota\lambda\mu\omega$. Forma $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\epsilon\omega$ jest utworzona przez analogię do $\Pi\epsilon\iota\lambda\mu\omega$.

Co do rozziwiewu po $\Pi\eta\lambda\epsilon\iota\delta\epsilon\omega$ zob. §. 44. P. m.¹⁾

Forma j. $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega$ = formie at. $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega$, obie formy utworzone są od tematu mocnego $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega$ przez dodanie końcówki $-\omega$ drogą: $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega$, $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega F$, $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega$, co pozostało w dyalekcie jońskim, a w atyckim przeszło w $\Lambda\chi\lambda\epsilon\omega$ przez przestawienie iloczasu.

W dyalekcie jońskim jest dwojaka pisownia: przez jedno λ lub przez dwa λ stosownie do potrzeby metrycznej.

W. 2. $\sigma\lambda\epsilon\mu\omega$ = zgubny = $\sigma\lambda\epsilon\mu\omega$ od $\sigma\lambda\epsilon\mu\omega$ = niszczyć; partic. aor. m. Zamiana samogłoski ϵ na ω spowodowana została prawdopodobnie względami metrycznymi.

$\mu\epsilon\tau\omega$ 3 = niezliczony; $\mu\epsilon\tau\omega$ 3 = 10 tysięcy; u Homera nigdy nie występuje jako liczebnik.

$\chi\lambda\epsilon$ = $\chi\lambda\epsilon$ = $\chi\lambda\epsilon$ po ściągnięciu; pochodzi od $\tau\epsilon\chi\lambda\epsilon$ = boleść, nieszczęście; $\chi\lambda\epsilon$ powstało z tematu $\chi\lambda\epsilon$ przez dodanie końcówki nom. pl. τ , gdy ϵ pomiędzy 2 samogłoskami wypadło. Ten sam temat występuje we wszystkich innych przypadkach, n. p. w gen. sing. $\chi\lambda\epsilon\tau\omega$, po wypadnięciu ϵ $\chi\lambda\epsilon\tau\omega$, które występuje

¹⁾ Przez P. m. oznaczam mój Podręcznik metryki.

w dyalekcie jońskim, a po ściągnięciu $\tilde{\alpha}\lambda\gamma\omega\varsigma$. Nom. sing. przedstawia temat $\tilde{\alpha}\lambda\gamma\omega\varsigma$, który powstał przez natężenie ϵ w α .

$\tilde{\epsilon}\theta\eta\chi\epsilon\nu$ = sprawił.

W. 3. $\tilde{\epsilon}\theta\eta\chi\alpha\varsigma$ 3 i 2 = silny, dzielny; porównaj (F) $\tilde{\iota}\gamma\alpha$ silnie, dzielnie od $\text{Fi-}\epsilon$ = vi-s, siła.

$\text{A}\delta\iota$ dat. sing. od nieużywanego nom. sing. $\text{A}\epsilon$ = $\text{A-Fi}\delta\epsilon$ = niewidzialny i niewidzialnym czyniący bóg podziemia, Hades, Pluton; pochodzenie tego wyrazu: $\tilde{\alpha}$ privativum = nie i $\text{Fi}\delta$, który to temat mamy w $\text{i}\delta\epsilon\iota\nu$ = $\text{Fi}\delta\epsilon\iota\nu$ = vid-ere, widzieć; infin. aor. act. do $\tilde{\alpha}\rho\omega$. — Homer używa zresztą form $\text{A}\delta\delta\eta\varsigma$ lub $\text{A}\delta\delta\omega\nu\epsilon\varsigma$ (metaplasmus); w at. dyalekcie występuje forma $\text{A}\delta\eta\varsigma$.

Co do długości ostatniej zgłoski wyrazu $\text{A}\delta\iota$ zob. §. 53. P. m.

$\pi\epsilon\rho\iota\tilde{\alpha}\chi\pi\tau\omega$ = wysłać; w $\pi\epsilon\rho\iota\tilde{\alpha}\chi\epsilon\nu$ brak argumentu, co się często zdarza w dyalekcie jońskim.

W. 4. $\tilde{\alpha}\nu\tau\omega\varsigma$ = ich samych, t. j. ich ciała w przeciwstawieniu do dusz = $\tilde{\psi}\chi\eta\tilde{\alpha}\varsigma$.

$\tau\tilde{\alpha}\tilde{\alpha}\lambda\omega\mu\alpha$ = lup, zdobywca; wyraz ten, używany tylko w plur., zaczynał się od F i pozostawał w związku z $\tilde{\epsilon}\lambda\omega\omega$, $\tilde{\epsilon}\lambda\omega\omega$, starosłowiańskim vleka. Stąd rozziew po $\delta\tilde{\epsilon}$ jest tylko pozorny; por. P. m. §. 65.

$\tau\epsilon\beta\chi\omega$ = robię, czynię.

$\tilde{\alpha}\nu\epsilon\sigma\sigma\iota$ = at. $\tilde{\alpha}\nu\sigma\iota$; dat. pl. od $\tilde{\alpha}\nu\omega$, $\tilde{\alpha}\nu\omega\varsigma$ = pies. Forma at. $\tilde{\alpha}\nu\sigma\iota$ powstała z tematu $\tilde{\alpha}\nu\omega$ przez dodanie końcówki dat. pl. $\sigma\iota$, gdyż ν przed τ wypada bez śladu; forma zaś jońska $\tilde{\alpha}\nu\epsilon\sigma\sigma\iota$ powstała z tego samego tematu przez dodanie końcówki $\epsilon\sigma\sigma\iota$, co jest w tematach, zakończonych na $\epsilon\varsigma$, jak n. p. $\tilde{\epsilon}\pi\epsilon\sigma$, prawidłowem zakończeniem, gdyż tu dat. pl. brzmi prawidłowo $\epsilon\pi\epsilon\sigma\sigma\iota$, którą to formę znajdujemy u Homera obok $\tilde{\epsilon}\pi\epsilon\sigma\iota$ po opuszczeniu jednego σ , co w at. dyalekcie jest stałe. We formie $\tilde{\epsilon}\pi\epsilon\sigma\sigma\iota$ i podobnych pojęto błędnie zakończenie $\epsilon\sigma\sigma\iota$ na końcówkę i dodano ją do tematu $\tilde{\alpha}\nu\omega$ i wielu innych. Ten objaw tworzenia form nazywa się wpływem analogii.

W. 5. $\alpha\iota\omega\nu\alpha\iota$ = $\alpha\iota\omega\nu\alpha\varsigma$ dat. pl. od $\alpha\iota\omega\nu\varsigma$ = ptak samotnie latający (od $\alpha\iota\omega\varsigma$ = sam), ptak drapieżny, zwłaszcza sęp i orzeł, wogóle ptak. Formy, zakończone na — $\alpha\iota\omega\varsigma$, są pierwotnymi lokatywami tematów na — α , utworzonymi od nom. pl., na α zakończonego, przez dodanie końcówki dativu pl. $\alpha\iota$; temat $\alpha\iota\omega\nu\alpha$, nom. pl. $\alpha\iota\omega\nu\alpha\iota$ = $\alpha\iota\omega\nu\alpha\varsigma$, dat. pl. $\alpha\iota\omega\nu\alpha\iota\alpha\iota$ = $\alpha\iota\omega\nu\alpha\varsigma$. Formy, na $\alpha\iota\varsigma$ zakończone, są pierwotnymi instrumentalami, utworzonymi od tematu przez dodanie końcówki $\alpha\varsigma$; $\alpha\iota\omega\nu\alpha\iota\varsigma$ = $\alpha\iota\omega\nu\alpha\varsigma$. Formy na $\alpha\iota\alpha\iota$ obok form na $\alpha\iota\varsigma$ występują u Homera, w nowszym dyalekcie jońskim, staroatyckim i lesbijskim, stałe u Herodota, niekiedy u Platona.

$\pi\tilde{\alpha}\sigma\iota$ czytam, idąc za Arystarchem ze Samotraki, który żył

około roku 155. przed Chr. w Alexandryi, i za rękopismami zgodnie z wielu wydawcami, jak n. p. A. Scheindler (1892). Niektórzy wydawcy, jak A. F. Christ (1890), Aloisius Rzach (1887), Ameis-Hentze (1884), Dindorf-Hentze (1890), czytają δῶτις, idąc za Zenodotem z Efezu, który żył w 2. w. przed Chr. w Alexandryi. — Po πῶτις kładę średnik.

ἐτελέειτο = at. ἐτελεῖτο, indic. imperf. m. od τελέω = spełniam. Czasownik ten jest utworzony od tematu τελεσ, który występuje w nom. sing. rzeczownika τελεός = koniec jako temat wzmocniony, a we wszystkich innych przypadkach tegoż jako temat mocny τελεσ, n. p. w gen. sing. τελεσ-ος = τελε-ος = τελο-ος. Do tego tematu dodano zakończenie ω, które zawiera przyrostek ι i spółkę wraz z końcówką, ściągniętą w ω. Stąd powstało τελεσ-ω, a po wypadnięciu σ pomiędzy 2 samogłoskami τελεω, które znajdujemy u Homera. W at. dyalekcie przeszło ι pomiędzy 2 samogłoskami w j, a następnie wypadło; stąd powstało τελέω, które po ściągnięciu dało τελέω. Podobnie powstał indic. imperf. pas. 3. os. l. p. z ἐ-τελεσ-ι-ε-το = ἐ-τελε-ι-ε-το, które u Homera pozostało, a w dyalekcie at. przeszło w ἐ-τελε-ι-ε-το = ετελε-ε-το, a po ściągnięciu w ἐτελεῖτο. — Stąd się tłumaczy, dlaczego w dyalekcie at. czasownik τελέω nie wzdłuża samogłoski przed σ w aor. act. i m. i przed z w perf. act., gdyż aor. act. powstał z tematu τελεσ przez dodanie agmentu ε i zakończenia σ: ἐτελεσ-σ, która to forma pozostała u Homera, a w dyalekcie at. przeszła w formę ἐτελεσσ po opuszczeniu jednego σ, o czem porównaj uwagę do κύνεσσ we w. 4. — Tak samo tłumaczy się ind. perf. pas. τε-τελεσ-μαι, plusquamperf. pas. ἐ-τε-τελεσ-το, ind. aor. p. ἐ-τελέσ-θην, adiectivum verbale ἐ-τελεσ-τος = niedokończony.

W. 6. ἐξ οὗ = odkąd.

δῆ = już, właśnie, tylko.

τὴ πρῶτη = po raz pierwszy, accus. względu.

διαστῆ-την poróżnili się od δίσταμι, rozstawiam, poróżniam, ind. pierwotnego aor. act. 3. os. l. p. ze znaczeniem nieprzechodniem.

ἐρισσας w sporze od ἐρίζω = sprzeczam się; por. ἦ ερις, ἰδός spór.

W. 7. Ἀτρεΐδης Atryda, syn Atreusza (Ἀτρεΐς), Agamemnon, król Micen (Μικῆναι), miasta, położonego w Argolis na Peloponezie. W at. dyalekcie jest Ἀτρεΐδης, jak to czytają także w tem miejscu niektórzy wydawcy, jak Faesi i La Roche. Forma ta powstaje tak samo, jak Ηελέιδης, o czem była mowa przy w. 1. — Z łacińskiego Atrida powstaje w języku polskim Atryda, gdyż w języku polskim nie może stać po r i, lecz przechodzi na y.

(F) ἄνχς władea.

δῖος 3 i 2 od Zeusa pochodzący, boski, wzniosły, wspaniały; wyraz, od tematu διF utworzony, jak łacińskie divus, sub divo wskazuje

W. 8—33. Powód sporu. Chryzes.

W. 8. $\alpha\sigma$ = $\alpha\sigma\alpha$ więc, apokopa.

$\sigma\sigma\omega\epsilon$ enklityka; accus. dualis zaimka osobistego 3. os., ich obydwóch.

$\epsilon\pi\iota\delta\iota\ \mu\acute{\alpha}\lambda\epsilon\sigma\iota\chi\iota$ w sporze walczyć.

$\epsilon\upsilon\omega\epsilon\tau\eta\kappa\epsilon$ = $\sigma\upsilon\upsilon\tau\eta\kappa\epsilon$ od $\sigma\omega\tau\eta\mu\iota$ razem sprowadzam, pobudzam. — $\iota\tau\eta\mu\iota$ wysyłam powstało z $\sigma\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ przez reduplikację praesentis od tematu mocnego $\sigma\tau\eta$ (porównaj lac. se-men nasienie, starosłow. sě-ją) wskutek zniknięcia σ pomiędzy 2 samogłoskami (por. $\alpha\lambda\gamma\epsilon\alpha$ we w. 2) tudzież przez przejście początkowego σ w ι , por. $\sigma\tau\epsilon$ obok $\upsilon\epsilon$, lac. sus. Temat słaby do $\sigma\tau\eta$ jest $\sigma\epsilon$, od którego się tworzy plur. 1. osoba $\iota\tau\epsilon\mu\epsilon\nu$, powstałe z $\sigma\iota\sigma\epsilon\mu\epsilon\nu$. Indic. aor. act. 3. os. sing. $\epsilon\tau\eta\kappa\epsilon$ powstała przez reduplikację z $\sigma\epsilon\sigma\tau\eta\kappa\epsilon$ podobnie, jak $\epsilon\pi\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ = $\sigma\epsilon\pi\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ = lac. sequor postępuję od tematu mocnego $\sigma\epsilon\pi$. Z tematu mocnego $\sigma\epsilon\pi$ powstaje temat słaby $\sigma\pi$ przez opuszczenie ϵ . Od tematu słabego $\sigma\pi$ tworzy się indic. aor. m. przez reduplikację $\sigma\epsilon\sigma\pi\sigma\tau\eta\mu\iota$ = $\epsilon\sigma\pi\sigma\tau\eta\mu\iota$. Forma at. $\eta\kappa\epsilon$ powstała przez ściągnięcie z jońskiej $\epsilon\tau\eta\kappa\epsilon$.

W. 9. η $\Lambda\tau\omega$, $\omega\epsilon$, Latona, córka Tytana Kojosa (ϕ $\text{K}\omega\iota\omega\epsilon$) i Tytanki Fojby ($\Phi\omega\iota\beta\eta$), matka Apollona i Artemidy. — Tytanowie ($\omega\iota$ $\text{T}\iota\tau\omega\epsilon\varsigma$) byli synami Uranosa ($\text{O}\upsilon\tau\alpha\upsilon\omega\epsilon\varsigma$) i Gai ($\Gamma\alpha\iota\alpha$), a Tytanki ich córkami.

ϕ rodzajnik ma często u Homera znaczenie zaimka wskazującego: ten t. j. Apollo. W tym razie La Roche, Stier i Rzach czytają ϕ , inni wydawcy, za którymi idę, opuszczają akcent.

$\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta\iota$ = at. $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\iota$. Forma jońska $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta\iota$ jest utworzona przez dodanie końcówki dat. sing. do tematu mocnego $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta$, w którym υ przechodzi w F, a następnie wypada (zob. w. 1): $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta\upsilon\iota$ = $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta$ F-i = $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta\iota$. Forma at. $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\iota$ jest utworzona od tematu słabego $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon$ przez przejście υ w F, przez wypadnięcie tegoż i przez zlanie się ϵ z ι w dwugłoskę: $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\iota$ = $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon$ F-i = $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\iota$ = $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\iota$ — $\beta\alpha\sigma\iota$ F*η* t. j. $\Lambda\gamma\chi\mu\epsilon\lambda\upsilon\upsilon\iota$.

$\gamma\phi\phi\omega$ żółć poruszyć, pobudzić do gniewu, m. i p. z dat. gniewać się na kogo.

W. 10. $\gamma\phi\phi\omega$ = $\gamma\phi\phi\omega$, η choroba.

ϕ $\sigma\tau\epsilon\alpha\tau\omega\epsilon$ obóz.

$\phi\epsilon\upsilon\mu\iota$ poruszam, wzniecam.

$\phi\lambda\epsilon\omega$, poboczna forma do $\phi\lambda\lambda\omega\mu\iota$, niszczyć; pass. ginę.

ϕ $\lambda\alpha\phi\epsilon$ lud.

W. 11. $\sigma\upsilon\upsilon\epsilon\alpha\alpha$ = $\sigma\upsilon$ $\epsilon\upsilon\epsilon\alpha\alpha$ dlaczego, ponieważ.

ϕ $\Lambda\phi\phi\eta\varsigma$, $\omega\iota$, kapłan Apollona w Chryze (η $\Lambda\phi\phi\eta$), miejsce portowem w Troadzie, według Schliemann'a późniejszem Assos.

$\eta\tau\omega\iota\alpha\sigma\epsilon\nu$ od $\alpha\tau\omega\iota\alpha\zeta\omega$ nie szanować (α privativum i $\tau\omega\iota\alpha\zeta\omega$ cześć,

szanować). Faesi czyta ῥῆμας od ῥημάς. Lekeyę ῥημασεν ma codex Venetus 454, saec. X, liber Ambrosianus pictus saec. V. exeuntis.

ὁ ἀρχιερεῖς kapłan od ἀρχομαι modlić się

W. 12. ὁδὸς 3 szybki, chyży od ὁδὸς biegnę.

νηξ = at. νηξ, accus pl., okręty. Forma jońska νηξ jest utworzona od tematu mocnego νη (por. lae. nav-is), który w dyalekcie jońskim brzmi νη. Po dodaniu końcówki ξ otrzymujemy νη-ξ, po przejściu η w F νηF-ξ, a po zniknięciu F νηξ. W at. dyalekcie występuje tu temat słaby νη, od którego się tworzy nom. sing. νης, accus. sing. νη-ν, dat. pl. νη-σι, acc. pl. νη-νς, które po wypadnięciu ν przed σ bez śladu przechodzi w νης.

Achajowie, przybywszy pod Troję, wyciągnęli swe okręty na ląd i założyli przed nim obóz, w którym pobudowali namioty (ζυγαίαι). Szybkiemi były okręty, gdy po morzu płynęły. Tu przymiot ten dodany jest do stojących jako epitheton ornans.

W. 13. ὁδομαι medium causativum, kazać uwolnić, wykupić.

ὁδοματίζω, forma jońska, utworzona od tematu słabego ὁδοματίζω = formie at. ὁδοματίζω, utworzonej od tematu mocnego ὁδοματίζω.

ἀπερίσπυτος 2 nieograniczony, ogromny; z privativum -- nie, τὸ πέρας, αὐτός koniec, granica.

τὴν ἀργύραν okup w szlachetnym metalu, odważonym lub w sprzęty przerobionym, gdyż bitych pieniędzy Homer nie zna.

W. 14. τὸ στέμμα wieniec, biała welniana przepaska z 2 spadającymi wstążkami, którą kapłan nosił na głowie jako oznakę nietykalności. Tu zdjął ją Chryzes z głowy i umieścił na lasce, którą jako kapłan nosił, gdyż występował jako proszący o pomoc (ἀντήρ). Pluralis στέμματα oznacza tu poszczególne części wienca, jako to przepaskę i jej 2 wstążki. — στέμμα pochodzi od στέρω wieniec.

ἐκ τῆς ὁδοῦ (ἐκξξ daleko, βάλλω rzucać) daleko rzucający, w dal godzący.

Ἀπολλωνος ma pierwszą zgłoskę wydłużoną, co ma miejsce tylko w czterozgłoskowych formach tego wyrazu.

W. 15. χρύσεος 3 złoty, zlotem obity, przymiotnik ten u Homera nigdy nie ściągany = at. χρυσός 3. W χρυσός czyta się ὦ jako 1 zgłoskę przez synizę, a w χρῶ wypada początkowe χ przez aferezę (zobacz P. m. §. 42.) tak, że 1. stopa jest spondejem; można także ὦ, czytane przez synizę, uważać za skrócone przed samogłoską następującego wyrazu χρῶ według §. 43. P. m. tak, że 1. stopa będzie daktylem, co także zachodzi we w. 14. we wyrazie ἐκ τῆς ὁδοῦ.

τὸ σκεπτερόν, laska, berło, oznaka godności kapłanów, wieszczów, królów, sędziów i heroldów; etymologicznie pozostaje w związku ze σκεπτεμαι opierać się.

ἰσσεύει prosić, błagać; ἰσσετο imperf. bez augmentu, którego u Homera często brakuje; zob. w. 3, 6. Niektórzy wydawcy czytają ἰσσετο. n. p. Dindorf-Hentze. Czytam ἰσσετο równie, jak Aristarchus i codex Venetus 454, saec. X.

W. 16. ὁ κοσμητὴρ, ἄρχος (κοσμέω porządkować), porządkujący wojsko, wódz.

W. 17. ὁ τῆ ἐκκορήμης, ἰδός (τῆ κορήμης, ἰδός nagolennica) = at. ἐκκορήμης po połączeniu się ε z ο w dwugłoskę εο, z dobremi nagolennicami.

W. 18. θεοὶ czytamy jako 1 zgłoskę przez synizęzę. Stier usuwa synizęzę, czytając wbrew rękopismom ὅρμι θεοὶ μὲν zamiast ὅρμι μὲν θεοὶ, gdyż zdaniem jego θεός nigdzie zresztą nie występuje w synizęzie.

W. 19. ἐκτρέφω burzyć, niszczyć.

εῖ = at. εἰ, o czym była mowa we w. 17.

W. πάλιν jest ostatnia zgłoska wzdłużona w arzie pod wpływem przycisku przed cezurą główną i przestankiem logicznym, o czym zob. P. m. §. 34.

W. 20. Czytam λίσσει τε, jak Hentze.

δέχομαι brać, przyjmować.

λίσσει i δέχεσθαι są infin., użyte w znaczeniu imperat. 2. osoby l. mn.

W. 21. ἄρχομαι bać się, szanować, czeić; por. ἄρχος 3 święty, czeigodny.

W. 22. ἐνθ' wtedy.

ἐπεσφύρομαι zgadzać się.

W. 23. κιδέομαι uczeić.

ἱερῆα = at. ἱερέα od ἱερός kapłan (ἱερός 3 święty). Forma jońska powstała z tematu mocnego ἱεργον przez dodanie końcówki accus. sing. α; z ἱεργον-α powstało przez zamianę ο w F ἱεργFα, a po zniknięciu tego ἱεργα, z czego powstało przez przestawienie iloczasu w dyalekcie at. ἱερέα (α długie).

ἄρχατος 3 świetny, bogaty.

δέχομαι infin. pierwotnego aor. m. bez spójki powstał z δέχ-σθαι przez wypadnięcie σ: indic. aor. m. ἐ-δέχ-μεν od δέχ-σθαι.

W. 24. ἠδ' ἄγεσ podobać się; temat σFαδ, Fαδ, ἄδ, ἡδ-σθαι cieszyć się, ἡδός 3, suavis słodki.

ὁ θυμός serce.

W. 25. ἀρῆαι imperf. act. 3. os. l. p. bez augmentu od ἀρῆμαι od-prawić.

ροατερός 3 mocny, twardy, srog; por. τό ράχος siła.

ὁ μῦθος słowo.

ἐπεὶ ἐπελάλιν od ἐπιτελλέω nakazać, polecić. Pierwotnie było ἐπι

przysłówkiem, dopiero później znalazło się z czasownikiem w jeden wyraz złożony. — $\kappa\epsilon\kappa\tau\epsilon\sigma\theta\epsilon\iota\ \epsilon\pi\iota\ \mu\epsilon\theta\epsilon\iota\ \epsilon\pi\epsilon\lambda\lambda\epsilon\iota\varsigma$ groźnem słowem rozkazał.

W. 26. $\kappa\alpha\lambda\eta\varsigma$ 3 wydrążony. Jedni wydawcy, jak Scheindler, Christ, czytają $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota\varsigma$, idąc za konjekturą Haupta i Naucka, drudzy, jak Ameis-Hentze, La Roche, idąc za rękopismami, $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota\varsigma$, co i ja przyjmuję. Forma $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota\varsigma$ odpowiada atyckiej $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota\varsigma$. Forma $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota\varsigma$ jest pierwotnym instrumentalem, utworzonym przez dodanie do tematu słabego $\kappa\alpha\lambda\eta$ końcówki $\sigma\iota\varsigma$, która występuje także w II. deklinacji n. p. $\lambda\acute{o}\kappa\sigma\iota\varsigma$. U Homera występuje ta forma tylko w $\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma$ (Od. V 199) i $\delta\alpha\tau\eta\sigma\iota\varsigma$ (Il. XIII 284). Zresztą występują u niego jako dat. plur. formy, zakończone na $\eta\sigma\iota$ lub na $\eta\varsigma$, z których 2. jest utworzona od tematu mocnego $\kappa\alpha\lambda\eta$ przez dodanie końcówki instrumentalu plur. $\sigma\iota\varsigma$, z którą się zlewa w $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota\varsigma$ przez podpisanie ι ; 1. zaś tworzy się od tematu mocnego $\kappa\alpha\lambda\eta$ przez dodanie końcówki locat. pl. $\sigma\iota$, z którą się zlewa w $\kappa\alpha\lambda\eta\sigma\iota$. Por. uwagi do $\sigma\iota\sigma\iota\sigma\iota$ we w. 5.

jońskie $\nu\eta\sigma\iota$ = at. $\nu\eta\sigma\iota$ i jest utworzone od tematu mocnego $\nu\eta$ za pomocą końcówki $\sigma\iota$; por. uwagę we w. 12., odnoszącą się do wyrazu $\nu\eta\sigma\iota$.

$\nu\eta\sigma\iota$ czyta Aristarch i rękopisy, La Roche, Scheindler, Ameis, Dindorf i Christ; Curtius czyta $\nu\eta\sigma\iota$; za nim idzie Stier i Rzach; czytam również $\nu\eta\sigma\iota$, co jest coniunct. praes. act. od $\nu\eta\sigma\iota$ dosięgać, zastać, zdybać; w at. dyalekcie byłoby $\nu\eta\sigma\iota$ przez ściągnięcie, jak $\tau\theta\omega$, które powstało z $\tau\eta\sigma\iota$. W at. dyalekcie mamy formę $\nu\eta\sigma\iota$ i $\nu\eta\sigma\iota$, która powstała z $\nu\eta\sigma\iota$.

W. 27. $\delta\eta\sigma\iota$ ociągać się.

jońskie $\kappa\alpha\sigma\iota$ = at. $\kappa\alpha\sigma\iota$ znówu, nazad.

W. 28. $\nu\eta$, $\eta\sigma\iota$, lac. nunc, teraz, właśnie; $\nu\eta$, η enkl. przeto, więc.

jońskie $\tau\alpha\iota$ enkl. = $\tau\alpha\iota$ ortotonicznemu w starojońskim dyalekcie = $\tau\alpha\iota$ enkl. i ortot. w at. dyalekcie; por. lac. ti-bi.

We wyrazie $\tau\alpha\iota$ dwugłoska $\alpha\iota$ uważa się za krótką, gdyż ten wyraz łączył się w wymowie z następującym ω . rozpoczynającym się od samogłoski, wskutek czego i przeszło w j, jak się rzeczywiście w dwugłosce wymawia. tak, że po $\tau\alpha\iota$ nie było rozziwu i $\alpha\iota$ stało się krótkiem: $\mu\eta\ \nu\eta\ \tau\alpha\iota\ | \ j\ \omega = \mu\eta\ \nu\eta\ \tau\alpha\iota\ | \ j\ \omega$. Ten sam objaw spostrzegamy we w. 17. po $\kappa\alpha\iota$ i po $\kappa\alpha\iota$ i we w. 23. po $\delta\epsilon\iota\sigma\iota$.

$\chi\alpha\sigma\iota$ coniunct. pierwotnego aor. act. 3. os. l. p. od $\chi\alpha\sigma\iota$ (7. klasa) być pożytecznym, przydać się; por. praes. act. $\chi\alpha\sigma\iota$ indie. aor. act. pierw. $\epsilon\chi\alpha\sigma\iota$, coniunct. aor. act. 1. os. l. p. $\chi\alpha\sigma\iota$, 3. os. l. p. $\chi\alpha\sigma\iota$. ω łączy się ściśle z $\chi\alpha\sigma\iota$ i znaczy: być niepożytecznym.

W. 29. $\pi\epsilon\sigma\iota$ przysłówek = pierwszej; asyndeton adversativum.

$\mu\eta$ enkl., accus. sing. 3. os. zaimka osobistego = $\mu\eta$, $\mu\eta$; tu = $\mu\eta$.

τὸ γῆρας, *os* starość.

ἐπ-επι *przychodzić* na kogo; *praesens* ma znaczenie czasu przyszłego.

W. 30. ἐν (F) ὁίκῳ; o rozziwie pozornym zob. uwagę we w. 4. i P. m. §. 65. Co do *Φοῖβος* por. *lae.* vicus ulica, wieś.

ῥυπετέρω; *pluralis* oznacza tu rodzinę panującego.

*Ἀργεῖ; τὸ Ἀργεῖς, kraj Agamemnona ze stolicą w Micenach (αἱ Μυκῆναι, ἡ Μυκήνη, Μυκῆναι). Dat. sing., utworzony od tematu Ἀργεῖς przez dodanie końcówki ι: Ἀργεῖσι; po wypadnięciu σ między 2 samogłoskami powstaje Ἀργεῖ, co u Homera pozostaje, a w at. dyalekcie przechodzi w Ἀργεῖ przez zlanie się samogłosek ε i ι w dwugłoskę ει.

τῆλόθι *daleko*.

ἡ πατρίη == at. ἡ πατρίς, *lotos* ojczyzna.

W. 32. ἐρεθίζω *drażnić*.

σῶς β̄ == at. σῶς β̄ *cały, zdrów*; por. *lae.* sa-nus.

vévησι *powrócić*. — vévησι *coniunctivus praes. m. 2. os. 1. p.* == at. vévη. Forma vévησι powstała z vé-η-σι t. j. z tematu vé, spółki długiej η, jaka zawsze występuje w *coniunct.* i końcówki 2. os. 1. p. m. i pas. -σι. — σ między 2 samogłoskami wypadło i powstała forma vévησι, która u Homera pozostaje; w at. dyalekcie nastąpiło ściągnięcie, wskutek czego powstała forma vévη. — Myśl w. 32.: Agamemnon rozkazuje Chryzesowi odejść i nie drażnić go, aby powrócił do domu zdrowszym, aniżeli był, gdyby go więcej drażnił.

W. 33 52. Apollo, mszcząc się za krzywdę, wyrządzoną jego kapłanowi przez Agamemnona, zsyła zarazę na obóz Achajów.

W. 33. ὥς tak. Niektórzy wydawcy, jak Hentze i Stier akcentują ὥς.

ἐφατ' *ind. imperf. m. do φαμι mówić*; tu: powiedział roz. się Agamemnon.

ἐδδισεν = *przestraszył się*; *ind. aor. act. 3. os. 1. p.* od δίδω obawiać się. Formą ἐ-δδισεν powstała przez dodanie augmentu ε do tematu mocnego δFεῖ, przez wypadnięcie F w tym temacie i przez dodanie do niego cechy aorystu słabego σ i końcówki 3. os. 1. p. ε. F, które wypadło, pozostawiło ślad we wzdłużeniu początkowej zgłoski tej formy: ἐδδισεν. Niektórzy wydawcy, jak Stier i Christ, niestosownie piszą ἐδδισεν, sądząc, że F przeszło przez upodobnienie w δ. Słaby temat do δFεῖ brzmi δFε, od którego tworzy się perf. act. δέ-δFε-α, a po wypadnięciu F δέ-δFε-α, temat zaś wzmocniony δFου, od którego tworzy się perf. act. δέ-δFου-αα, a po wypadnięciu F δέ-δFου-αα.

W. 34. ἥσίων, *partic. praes. act., cichy, milezący*; używa się zazwyczaj jako przysłówki: cicho, w mileczeniu.

παρ' z *accus.* wzdłuż.

ὁ θίς, νόξ wybrzeże.

πολύλογος 2, głośno szumiący lub huczący.

W. 35. πολύς accus. pl., użyty jako przysłówek: usilnie, gorliwie, należy do ἱστῶ od ἱστῶμαι modlić się.

ἐπὶ μέσσοις daleko.

κίον part. pierwotnego aor. act. od κί-νω-μαι poruszać się, iść.

W. 36. τόν = ὅν; rodzajnik ma tu znaczenie zaimka względnego.

ῥόκκος 2 (ῥῶ, κόμη włos) pięknowłosa.

τεκε = ἐτεκε aor. od τίτω rodzić.

W. 37—39. κλύει bezspójkowy imper. aor. act. 2. os. l. p. od κλύω słyszę.

μεν = μεν enkl. mnie.

ἀργυρότερος 2 srebrnoluki, przymiot Apollona; ὁ ἀργυρος srebro, τὸ τέκος luk.

Ἀπόλλο, siedziba Chryzesa, i Κίλλξ były miastami w Mizyi (ἡ Μυζία) nad zatoką Adramyttos, Tenedos (ἡ Τένηςδος) było wyspą w pobliżu wybrzeży Troady z miastem tego nazwiska. Te trzy miasta były miejscami, w których Apollo miał świątynie i doznawał szczególniejszej czci i któremi się szczególniejszej opiekował.

W. 37. ἀντιβαίνει obchodzić do kola, opiekować się czem.

W. 38. ἕζετο 3 i 2 bardzo boski, przeświety, wzniosły.

ἔπει potężnie, dzielnie; przysłówek ten powstał z tematu F₂, który mamy w rzeczowniku F₁-ς = ἦ i-ς po wypadnięciu F = lac. vi-s sila, i przyrostka -ει; por. uwagę do w. 3.

ἀνασσω władać; wyraz ten rozpoczynał się od F; zob. w. 7.

W. 39. Σκηνιόης przydomek Apollona jako niszcyciela myszy σκηνιόσκηρος (σκηνιός mysz, σκίζει niszczyć).

χαρίεις, εσσα, εν, εντος przyjemny, miły, powabny.

ὁ νηός, ὁś świątynia.

ἐπεσέσω pokryć dachem, wybudować.

W. 40. ὀγῖ już.

πῶν 2 tłusty.

τὰ κτήνη części uda bydłał ofiarnych, które wraz z kośćmi podwójnie tłuszczem okrywano i bogom na cześć na ołtarzach palono.

κατὰ κτήν = at. κατεκύνον, indie. aor. a. 1. os. l. p. od κατεκύνω spalić. Forma atycka ἐκύνον jest utworzona od tematu słabego κνυ przez dodanie do niego na początku augmentu ἐ, a na końcu cechy i końcówki aorystu sygnatycznego σκ: ἐ-κύν-σκ. Forma jońska, występująca u Homera, κτήν jest utworzona od tematu mocnego κτν przez dodanie do niego na początku augmentu ἐ, a na końcu cechy i końcówki aorystu asygnatycznego κ: ἐ-κτν-κ tudzież przez przejście υ w F: ἐ-κτF-κ i przez wypadnięcie F: ἐ-κτ-κ. — Praes. act. κτίνω two-

rzy się od tematu słabego xx przez dodanie przyrostka i końcówki ω : $xx\omega$, przez przejście ω w F : $xxF\omega$ i przez wypadnięcie F : $xx\omega$ i zlanie się x i ω w dwugłoskę: $xx\omega$.

W. 41. $\eta\delta\acute{\epsilon} = i$.

$\alpha\alpha\eta\eta\omega\omega$ imperativus słabego aor. asygmaticznego act. 2. os. sing. do $\alpha\alpha\eta\eta\omega\omega$, które jest poboczną formą do $\alpha\alpha\eta\eta\omega =$ dokonać, spełniać, do czego imper. aor. act. 2. os. sing. brzmi $\alpha\alpha\eta\eta\omega$.

$\tau\theta$ $\acute{\epsilon}\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\alpha$ życzenie. Wyraz ten utworzony jest od tematu $F\acute{\epsilon}\lambda$, który mamy n. p. we wyrazie $F\acute{\epsilon}\lambda\pi\acute{\iota}\varsigma = \acute{\epsilon}\lambda\pi\acute{\iota}\varsigma$ nadzieja, przez protetyczne $\acute{\epsilon}$ i przyrostek $\delta\omega\alpha\acute{\epsilon}$ - $F\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\alpha$ po wypadnięciu F : $\acute{\epsilon}\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\alpha$. Podobnie obok at. formy $\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\mu\iota$ życzyć sobie, które powstało z $F\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\mu\iota$, jest utworzona forma jońska $\acute{\epsilon}\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\mu\iota = \acute{\epsilon}F\acute{\epsilon}\lambda\delta\omega\mu\iota$.

W. 42. $\tau\theta$ $\beta\acute{\epsilon}\lambda\omega\varsigma, \omega\varsigma$ pocisk.

W. 43. $\epsilon\eta\gamma\omega\mu\iota$ modłę się.

$\alpha\omega\beta\omega\varsigma$ 3 błyszczący; $\Phi\omega\beta\omega\varsigma$ przydomek Apollona jako boga światła słonecznego.

W. 44. $\alpha\alpha\tau\acute{\alpha}$ z gen. z.

$\tau\theta$ $\alpha\alpha\eta\eta\omega\omega$ głowa, szczyt; używa się przeważnie w liczbie mnogiej.

$O\lambda\lambda\mu\pi\omega\varsigma =$ at. $O\lambda\lambda\mu\pi\omega\varsigma$ góra na północnej granicy Tessalii, na której szczycie bogowie mieli swoje mieszkania. Forma $O\lambda\lambda\mu\pi\omega\varsigma$ występuje tylko wtedy, kiedy $O\lambda$ stoi w arzie, i jest spowodowana potrzebą metryczną; por. w. 2. $\sigma\acute{\epsilon}\lambda\omega\mu\acute{\epsilon}\nu\eta\gamma\iota$.

$\chi\acute{\omega}\omega\mu\iota$ gniewam się.

$\tau\theta$ $\alpha\eta\alpha$ serce, accus. względu; por. lac. cor.

W. 45. $\tau\theta\acute{\alpha}$ luk; plur. ze względu na liczne jego części składowe; por. w. 14. $\sigma\tau\acute{\epsilon}\mu\mu\alpha\tau\alpha$.

$\acute{\alpha}$ $\omega\mu\omega\varsigma$ ramię, barki; $\omega\mu\omega\varsigma\omega\iota$ pierwotny locativus (zob. uwagę do $\sigma\iota\omega\sigma\iota\omega\iota$ we w. 5.), który tu zachował swe pierwotne znaczenie: na ramieniu.

$\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha$ 2 z obu stron t. j. z góry i z dołu kryty; wyraz ten jest złożony z $\alpha\eta\alpha\acute{\iota}$ i $\acute{\epsilon}\alpha\eta\alpha\omega$; wyraz $\alpha\eta\alpha\acute{\iota}$ ma tu pierwotne znaczenie przysłówka: z obu stron i jest spokrewniony z $\alpha\eta\alpha\omega$ obaj, lac. ambo, później dopiero przybrał on znaczenie około. W $\acute{\epsilon}\alpha\eta\alpha\omega$ pokrywam, początkowe ϵ zostało wzdłużone w η z konieczności metrycznej, gdyż $\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha$ nie mogło inaczej wejść do hexametru daktylicznego; zob. P. m. §. 56.

$\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha$ powstało z $\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha\sigma\alpha$ przez wypadnięcie σ między dwiema samogłoskami; w at. dyalekcie nastąpiło ściągnięcie w $\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha$.

Samogłoska α , kończąca wyraz $\alpha\eta\alpha\eta\alpha\eta\alpha$, została wzdłużona w arzie z konieczności metrycznej, gdyżby inaczej tylko z trudnością mogła wejść do hexametru daktylicznego; zob. P. m. §. 56.

ἡ σαφέτης sajdak, kolezan = at. σαφέτης, gdyż każde z pierwotnie długie przechodzi w jońskim dyalekcie w ῆ z wyjątkiem θεῖ (w. 1.).

Sajdak czyli kolezan była to puszką (σάκος), zrobiona ze skóry lub plecionki, służąca do przechowywania strzał (ὁ ὀπισθὲς ἰός). Sajdak obejmował 12 do 20 pocisków; noszono go z lewego boku, przymocowany do rzemiennego pasa, zarzuconego przez ramię; dla osłony strzał zaopatrywano go przykrywą (τὸ πώμα). Do sajdaka przyczepiano luk za pomocą taśmy; niekiedy służył on równocześnie dla przechowania luku i strzał.

W. 46. ἀλάζω brzęczę, brzmie.

W. 47. κινέω poruszam, p. poruszam się.

ῥε = at. ṛe, indic. imperf. act. 3. os. 1. p. do εἰμι iść. Forma ῥε jest utworzona od tematu mocnego εἰ przez wzdłużenie ε w ῆ jako augmentu iloczynowego i przez dodanie spójki ε po odrzuceniu końcówki 3. os. 1. p. τ, które w języku greckim na końcu wyrazów stać nie może. Forma ῥε powstała również z tematu mocnego εἰ przez augment iloczynowy ῥ i spójkę ε, jaka występuje w plusquamperfectum act. po opuszczeniu końcówki 3. os. 1. p. τ.

νοκτὶ ἐοικώς = νοκτὶ ἑσπερίως podobny do nocy, rozziw pozorny.

W. 49. δεινός 3 straszny.

ῥιγνύει powstawać.

ὁ βίος luk.

W. 50. ὁ ὀψέως, ἑὸς mul; ὀψήξας = at. ὀψέξ(α długie); przez przedstawienie iloczynu; por. we w. 23. uwagę do ἑσπῆξ.

ἐπὶσφύει dojsć, dolecieć, trafiać.

ῥεγός 3 błyszcący; tu szybki.

W. 51. κῶτερ lecz, zaś.

ἐν-αὐτοῖς = na nich samych t. j. na ludzi w przeciwstawieniu do mulów i psów.

ἐξεσπυγῆς 2 przykry, bolesny; wyraz ten złożony jest z ἐξω = σέλω mam i ῆ πύγη sosna, pochodnia. Wyraz ἐξω powstał z tematu mocnego σπυ po wypadnięciu początkowego σ, które przechodzi zwykle w ῖ, tu zaś jest ῆ, gdyż następująca zgłoska ma przydechową γ, por. τι-θῆ-μι, lecz fut. act. ma ἕξω. Temat słaby tego czasownika jest σπυ; od niego tworzy się aor. pierwotny ἐ-σπυ-ο-ν.

Końcowa zgłoska wyrazu ῥεγός jest wzdłużona przez następstwo, gdyż ἐξεσπυγῆς brzmiało σπυεσπυγῆς.

ἐσπύμι z dat. wypuszczam na kogo.

W ἐπεις jest przedostatnia zgłoska ε wzdłużona z konieczności metrycznej; por. w. 45. i §. 56. P. m.

W. 52. βέλλω trafiać. Cezura po arzie 1. stopy, zaznaczona

większą interpunkcją, oznacza coś niespodziewanego i kładzie na 1. wyraz wiersza szczególniejszy nacisk.

ziēi = at. žei zawsze, powstało z ziFēi; por. ziFōv = ziōv czas, lac. aevum wiek.

ῥι πικρῇ stos.

ὁ νεκρὸς, ὄρες trup; por. lac. necare.

ἰαμασιόες 3 częsty, gęsty.

W. 53—100. Na zgromadzeniu wojska, zwołaniem przez Achillesa, Kalchas oznajmia, że znieważenie Chryzesa jest powodem gniewu Apollona.

W. 53. ἐννῆμαρ (ἐννέα, ἡμέρα), przysłówek, dziewięć dni.

ὀϊχόμενι latać.

ἀνὰ στήθεσιν, zob. w. 10.

τὸ κτύπον strzala, pocisk.

W. 54. τῇ δεξιᾷ roz. się ἡμέρῃ.

ἀγορήθε na zgromadzenie.

καλέσαστο = ἐκκλέσαστο, kazał zwołać, medium causativum, od καλέω; por. lac. calare.

W. 55. ἐπὶ καρδίᾳ τῇ ἐννῇ natchnąć w sercu, polecić.

λευκοίλενος 2 białoramienny (λευκός 3 biały, ῥι ὀλένη, lac. ulna, łokieć, ramię) u Homera przymiot Hery, a z kobiet Heleny i Andromachy.

W. 56. κῆδον zasmucić; med. z gen. smucić się, starać się.

ὅτι ponieważ.

ἐξ enkl. właśnie.

ὀφείτω m. causativum, widzieć musiała.

W. 57. ἡγεθῆεν = at. ἡγέρθησαν, indic. aor. p. 3. os. l. mn. od ἡγεῖσθαι gromadzić. Forma ἡγεθῆεν jest utworzona przez dodanie końcówki 3. os. l. mn. czasów historycznych ντ, jaką mamy n. p. w imperf. act. ἐ-λῶ-σ-ν-τ, a po wypadnięciu τ ἐ-λῶ-σ-ν, do tematu ἡγέρ, zmienionego augmentem iloczasowym i rozszerzonego cechą aor. pas. θῆ: ἡγέρ-θη-ν-τ, gdy η przed ντ zostało skrócone w ε, a τ na końcu wypadło: ἡγέρ-θη-ν. Forma at. ἡγέρθησαν została utworzona tak samo, jak forma poprzednia, z tą tylko różnicą, że zamiast końcówki ντ dodano końcówkę σαν, wziętą ze słabego aor. act. syngmatycznego, gdzie była cechą i końcówką zarazem, n. p. ἐ-λῶ-σαν-ν(τ). Praesens ἡγεῖσθαι powstał z tematu ἡγέρ przez dodanie ι, które przeszło do poprzedniej zgłoski (4. klasa).

ὁμηγερέες 2 (ὁμοῖο razem, równocześnie, ἡγεῖσθαι razem zebrany; ὁμηγερέες powstało z tematu ὁμηγερέες przez dodanie końcówki ες: ὁμηγερέεες i przez wypadnięcie σ między 2 samogłoskami: ὁμηγερέεες. W at. dyalekcie powstało przez ściągnięcie ες w ει: ὁμηγερεῖς.

W. 58. $\tau\omicron\sigma\iota$ zależy od $\mu\epsilon\pi\acute{\epsilon}\rho\eta$.

$\acute{\alpha}\nu\iota\sigma\tau\alpha\mu\iota$ powstać. Uczestnicy zgromadzenia siedzą, mowca staje w środku, wsparty na berle, które mu herold wręcza.

W. 59. $\acute{\alpha}\mu\mu\epsilon = \eta\mu\acute{\iota}\varsigma$.

$\pi\acute{\alpha}\lambda\iota\nu$ napowrót, wstecz.

$\pi\acute{\alpha}\lambda\acute{\iota}\zeta\omicron$ zbicie z toru, odwieść od przedsięwzięcia.

$\acute{\omicron}\iota\omicron = \omicron\iota\omicron\mu\iota$ sądzę; i w $\acute{\omicron}\iota\omicron$ jest wydłużone według §. 56. P. m.; zob. w. 45. i 51.

W. 60. $\acute{\alpha}\nu$ znowu.

$\acute{\alpha}\pi\omicron\upsilon\omicron\sigma\tau\acute{\epsilon}\omicron$ powracam.

W. 61. $\delta\acute{\alpha}\mu\acute{\alpha}\tilde{\iota}$ ind. fut. act. 3. os. l. p. od $\delta\acute{\alpha}\mu\acute{\alpha}\tilde{\iota}\zeta\omicron$ poskramiać, pokonać, lac. domare. Jest to tak zwane futurum Atticum, zob. Curtius-Gerth Griechische Schulgrammatik 1880.

$\acute{\omicron}$ $\lambda\iota\gamma\acute{\iota}\varsigma$ zaraza.

W. 62. $\acute{\alpha}\rho\epsilon$ imperativus praes. act. do $\acute{\alpha}\rho\omicron$ prowadzę, zamienił się pod względem znaczenia w wykrzyknik nu! nuże! nawet przed l. m.

$\acute{\omicron}$ $\mu\acute{\alpha}\chi\upsilon\tau\iota\varsigma$, $\epsilon\omicron\varsigma$ wieszcz.

We w. 62. czytamy $\acute{\epsilon}\rho\eta\omicron\mu\epsilon\nu$ według konjektury Naucka, którą przyjmują Stier i Rzach; inni wydawcy przyjmują lekcję rękopismów $\acute{\epsilon}\rho\epsilon\iota\omicron\mu\epsilon\nu$. $\acute{\epsilon}\rho\eta\omicron\mu\epsilon\nu$ jest coniunct. praes. act. ze skróconą spójką, która we wielu formach u Homera występuje, od nieużywanego indie. praes. act. $\acute{\epsilon}\rho\eta\mu\iota$, zamiast którego mamy $\acute{\epsilon}\rho\omicron\tau\epsilon\omicron$ pytam. Co do znaczenia $\acute{\epsilon}\rho\eta\omicron\mu\epsilon\nu$ jest coniunctivus hortativus. Por. w. 26.

W. 63. $\acute{\omicron}$ $\delta\upsilon\epsilon\iota\omicron\sigma\tau\omicron\lambda\omicron\varsigma$ wykładacz snów.

$\tau\acute{\omicron}$ $\delta\upsilon\alpha\rho$ sen, używa się tylko w nom. i accus. sing.

W. 64. $\acute{\alpha}$ = $\acute{\alpha}\acute{\epsilon}$, $\acute{\alpha}\acute{\nu}$ enkl. = $\acute{\alpha}\nu$.

$\tau\acute{\omicron}\sigma\sigma\omicron\varsigma = \tau\acute{\omicron}\sigma\omicron\varsigma$ 3 tak wielki.

W. 65. $\epsilon\tilde{\iota}$ $\tau\epsilon\alpha\iota$, $\epsilon\tilde{\iota}$ $\tau\epsilon$ czyto... czyto.

η $\epsilon\tilde{\iota}\gamma\omicron\lambda\acute{\iota}\eta$ ślub; zob. $\epsilon\tilde{\iota}\gamma\omicron\mu\iota$ w. 43.

$\acute{\epsilon}\pi\mu\acute{\epsilon}\mu\sigma\omicron\mu\iota$ z gen. gniewam się.

η $\acute{\epsilon}\alpha\chi\tau\acute{\omicron}\mu\acute{\iota}\eta$ ($\acute{\epsilon}\alpha\chi\tau\acute{\omicron}\nu$ sto, $\acute{\omicron}$ $\beta\omicron\upsilon\varsigma$, $\omicron\delta\varsigma$ wół) stugłów.

$\epsilon\tilde{\iota}\gamma\omicron\lambda\acute{\iota}\eta\varsigma$, $\acute{\epsilon}\alpha\chi\tau\acute{\omicron}\mu\acute{\iota}\eta\varsigma$ gen. causae = czyto gniewa się z powodu niespełnienia ślubu czy też z powodu niezłożenia stugłowa.

W. 66. $\acute{\alpha}\tilde{\iota}$ $\acute{\alpha}\acute{\nu}$ = $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\nu$ czyby.

$\tau\acute{\omicron}\varsigma$ enkl. jakoś.

$\acute{\omicron}$ $\acute{\alpha}\rho\eta\gamma$, $\acute{\alpha}\rho\upsilon\varsigma$ baran, jagnię, owca; nom. asygnatyczny jest utworzony od tematu mocnego $\acute{\alpha}\rho\epsilon\nu$ przez wydłużenie ϵ w η ; inne przypadki są utworzone od tematu słabego $\acute{\alpha}\rho\nu$, który powstał z mocnego przez wyrzucenie ϵ , n. p. gen. sing. $\acute{\alpha}\rho\nu\text{-}\acute{\omicron}\varsigma$, gen. pl. $\acute{\alpha}\rho\nu\text{-}\acute{\omicron}\nu$.

η $\acute{\alpha}\nu\iota\sigma\eta$ woń tuszczu bydła ofiarnych, woń ofiarna; gen. $\acute{\alpha}\nu\iota\sigma\eta\varsigma$, zależy od $\acute{\alpha}\nu\iota\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma$.

ἡ αἴψα γὰρ κοῖτα.

τελειος 3 doskonale, dobrany; tylko doskonale zwierzęta składano bogom na ofiarę.

W. 67. βούλεται = at. βούλεται; coniunct. praes. p. ze skróconą spójką, o czem zob. w. 62. Lekeyę βούλεται podają wszystkie rękopisma i tak czyta przeważna część wydawców. Zupełnie niepotrzebnie zmienia tę lekeyę Curtius, za którym idą Christ, Stier i Rzach, na βούλει.

ἀντιθεῖν z gen. przyjmuję; od ἀντιθέσθαι zależy αντίθετος.

ὁ λoricός zguba, zagłada.

ἀπαμύνομαι odwracam.

W. 68. ἴστω zaiste.

τοῖσι ma tu swe pierwotne znaczenie locat.: wśród nich.

W. 69. ὁ αἰωνοπρόβιος wróżący z lotu ptaków, wróżbita.

ὅζω ze wszech miar, przysłówek utworzony od tematu wzmocnionego czasownika ἔζω, służy do wzmocnienia znaczenia superlat. podobnie, jak w j. lac. longe, n. p. longe optimus.

W. 70. ἴδεις = wiedział, indie. plusquamperf. act. 3. os. l. p. ze znaczeniem imperf. Forma ta jest utworzona od tematu mocnego Fεῖδ, który mamy w lac. vid-ere, starosłowiańskiem vid-eti, niemieckiem weiss, polskiem wiem, wiedza, przez zniknięcie F i przez wzdłużenie εῖ w ἴ wskutek augmentu i przez dodanie spójki plusquamperfecti activi εῖ, po której odpadła końcówka τ według ogólnego prawidła, że w j. greckim żaden wyraz na τ kończyć się nie może (por. w. 57): ἴδεις. F, od którego ἴδεις pierwotnie się rozpoczynało, sprawia, że εῖ jest długie przez następstwo: εῖFἴδεις = ' | '.

ἔσονται at. ὄντα; ἐσόμενα = at. ἐσόμενα. Forma ἔσονται powstała z tematu εῖ, jaki występuje wyraźnie we wielu formach atycznych n. p. w ἐσ-τι itp., przez dodanie spójki ο, cechy ντ i końcówki ζ: ἐσ-ό-ντ-α po wypadnięciu σ między 2 samogłoskami: ἐ-ό-ντ-α. Forma ἐσόμενα powstała z tematu εῖ przez dodanie cechy futuri ο, spójki ο i końcówki μένα: ἐσ-σ-ό-μένα, która to forma przechodzi w dyalekte atyckim na ἐόμενα po opuszczeniu jednego σ. Forma atycka ὄντα powstała z tematu słabego ο, który powstał z mocnego przez opuszczenie ε, przez dodanie spójki ο, cechy ντ i końcówki ζ: σ-ό-ντ-α po wypadnięciu początkowego σ: ὀ-ντ-α.

πρό, przysłówek = przedtem; τὴν πρόν ἔσονται = przeszłość.

W. 71. νήεσσι = at. νηυσί. Forma νήεσσι powstała przez dodanie do tematu mocnego końcówki εσσι, o której pochodzeniu była mowa przy κινεσθαι we w. 4; νήεσσι = νήFεσσι = νήεσσι.

ἡ ἐσόμενη πῶς przewodnicząc komu.

εἰς τοὺς z accus. = do.

W. 72. δὲξ z accus. przez, za pomocą.

ἡ μαντιοσύνη wieszczbiarstwo.

τῇ ma znaczenie zaimka względnego.

οἱ enkl. = mu.

ἐπορον dalem, użyczyłem, indie. pierwotnego aor. act.; por. πο-
σιζω daję, dostarczam.

W. 73. σῶν enkl. = σῶσι ort. i enkl. = im.

φρονέω myślę; εὖ φρονέω jestem rozumny.

ἀγορεύειν mówić na zgromadzeniu, zabrać głos.

μαρτίπην = at. μαρτίπην, indie. aor. act. do μαρτυρόω przemawiać
do kogo z dat., tu σῶν = do nich. Forma εἰπεν powstała z tematu
Fεπ (por. Fεπος = επος) przez dodanie na początku reduplikacyi Fε,
przez wypadnięcie F i przez ściągnięcie εε w ει: Fε-Fεπ-εν = ε-επ-εν =
εἰπ-εν. Forma εἰπεν powstała przez dodanie augmentu do formy Fε-
Fεπ-εν: ε-Fε-Fεπ-εν = ε-ε-επ-εν = εἰπεν.

W. 74. κέλομαι rozkazuję; κέλεαι = at. κέλη, zob. w. 32.

διεψάλε 2 miły Zeusowi; co do wzdłużenia ι w 3. zgłosce od
końca zob. §. 56. P. m. i w. 45.

μυθίζομαι tłómaczę.

W. 75. ἐκκτελέετης (ἐκκτε, ἐκτέλλω) daleko rażący; jońskie ἐκκτε-
λέετα-ο = at. ἐκκτελέετο; zob. w. 1. i §. 122. uwaga greckiej gra-
matyki szkolnej Curtiusa-Gertha 1880 ¹⁾.

W. 76. τούτῳ dla tego.

ἐγὼν = at. ἐγὼ ja; występuje u Homera tylko przed samogło-
skami.

ἐρεώ = at. ἐρεῶ powiem, indie. fut. act.; formy te rozpoczynały
się od F; por. lac. verbum.

συνθεσ powstało z συνθε-σθ po wypadnięciu σ = at. συνθεσ po
ściągnięciu; imperativus aor. m. 2. os. 1. p. od συντίθημι zestawić, m.
uważać.

ὀμωσσω = at. ὀμωσσω, imperativus aor. act. 2. os. 1. p. od ὀμνυμι
przysięgam; podwójne σ u Homera spowodowane jest prawdopodobnie
względem metrycznym.

W. 77. ἦ zaiste, pewnie, naprawdę.

πρόφρων życzliwie, chętnie.

εἰπεσιν καὶ γέροσιν słowem i czynem.

ἀρχήω pomagam.

¹⁾ Griechische Schulgrammatik von Dr Georg Curtius, ord. Professor der
classischen Philologie an der Universität Leipzig. Dreizehnte, unter Mitwirkung
von Professor Dr Bernhard Gerth, Oberlehrer am königlichen Gymnasium in
Dresden verbesserte Auflage. Prag 1880.

W. 78. *διόρου* = at. *διόρου*; co do wzdłużenia i zob. w. 45. i §. 56. P. m.

γολωσέν = at. *γολώσεν*; *γολω-σ-έν* powstało przez dodanie do tematu fut. *γολω-σ* za pośrednictwem *ε* końcówki *εν*, *γολώσεν* zaś przez takie same dodanie końcówki *εν* i przez ściągnięcie: *γολω-σ-ε-εν* = *γολώ-σ-εν*.

μῆλα potężnie.

W. 79. *ζαχάει*, forma nieściągnięta = at. ściągniętej *ζαχαει* od *ζαχάω* z gen. panuję, władam.

καί οἱ = i jego zamiast *καί ὃ*; przejście ze zdania względnego do głównego.

W. 80. *χέρη* dat. sing. od nieużywanego nom. *χέρης* nizki, poddany.

W. 81. *ὁ γόλος* gniew.

αὐτῇμαρ (*αὐτός*, *ἡμέρα*) tego samego dnia, na razie.

καταπέσσω trawię, tłumię.

W. 82. *μετόπισθεν* potem, później.

ὁ λότος gniew, zawziętość.

ῥορα aż.

W. 83. *τὸ στήθος* pierś.

ἑός, *ἐγὼ*, *ἑόν* i *ός*, *ἡ*, *ὄν* = swój; obydwie formy tych zaimków dzierżawczych występują u Homera.

ῥαίζω rozważam.

σάω = *σώζω* ocalam.

W. 84. *ἀπαμειβόρου* odpowiadam.

W. 85. *θαρσέω* = *θαρσέω* nabrać odwagi.

μᾶλα bardzo.

τὸ θεοπροπίον proroctwo.

W. 86. *μή* zaprawdę z accus. bóstwa, na które się przysięga; używa się tylko przy przeczeniu *μή*, które tu jest położone na początku wiersza, gdzie się go nie tłumaczy, a powtórzone na początku wiersza 88.

W. 87. *τὸ θεοπροπίον* proroctwo.

ἀναρῶν objawiam.

W. 88. *ἐμὸν* = *ἐμὸν*.

τὴ γῆν, *ὀνός* ziemia.

δερκομαι widzę, patrzę; gen. absol. *ἐμὸν ζῶντος καὶ ἐπὶ γῆνι δερκομένου* = dopóki będę żył i na ziemi oczu nie zamknę.

W. 89. *ἅρῳ* 3 ciężki.

ἐπιθήρω włożyć.

W. 90. *συνάντες* wszyscy razem.

ἦν = *ἔην*.

W. 91. πολλός, πολλόν = at. πολύς, πολλή, πολύ; co do πολλόν przed superlat. por. ὅ/α we w. 69.

εὐχομαι znaaczy tu chępić się, chlubić się.

W. 92. αὐθάω mówić.

ἀνύμων 2 nienaganny, znakomity.

W. 95. ἀπολύω uwolnić, wydać.

ἀποδέχομαι przyjąć.

W. 96. τῶνδε = τῶ ἐνδεῳ dlatego; spływ (κρησις); por. w. 11.

W. 97. δεικῆς 2 (ἰ priv. i εἰκός) nieprzyzwoity, sromotny; δεικεῖ = δεικῆ; zob. w. 45.

ἀποθίσω odwracam.

W. 98. ἀπο-δύ-μεναι = at. ἀποδύσναι, które powstało z ἀποδύσναι przez ściągnięcie.

ἐλακώπεις, ἰδὼς jasnooka, pięknooka.

ἡ κοῦρη = at. κόρη, które powstało z κόρηFη dziewczica, córka.

W. 99. ἀπρίατος 2 i 3 (ἰ priv. i πρίασθαι wykupić) bez okupu wydany, darmo.

ἀνᾶπινος 2 (ἄν priv. i ἀπινω) bez okupu, darmo; ἀπρίατην ἀνᾶπινον pleonasmus.

W. 100. ἱλάσσομαι przebłagać, part. aor. m. ἱλασάμενοι = at. ἱλασάμενοι przez jedno σ.

πεπίθ-αι-μεν opt. aor. act. od πείθω łagodzę, utworzony od tematu słabego πειθ przez reduplikacyę.

Jako podmiot do ἀποδύμεναι i ἀγειν dopełnić należy ἥρως z πεπίθουμεν we w. 100. lub też τινά lub Δαναούς z Δαναοῖσιν we w. 97.

W. 101—187. Spór między Agamemnonem i Achillesem.

W. 102. ὁ κρείων, ὄντης władca, pan; εὐρύ κρείων szeroko władający.

W. 103. ἀννυμι smuć się, tu gniewam się.

τὸ μένος, εὖς gniew.

μέγα wielce, tu całkiem.

χυμμέλας 3 w kolo czarny, ciemnością otoczony.

W. 104. πίμπλημι z gen. napelniam.

τὸ ὄσσε oczy.

λαμπετᾶω jaśnieć; używa się tylko w part. praes. act. 3. przy padek l. p. λαμπετῶντι = at. λαμπετῶντι, które powstało z λαμπετᾶ-ο-ντι przez ściągnięcie. Forma jońska λαμπετῶντι powstała z λαμπετᾶ-ο-ντι przez upodobnienie samogłoski α, kończącej temat, w ω przed spółką ο i przez przestawienie iloczasu: λαμπετῶ-ο-ντι = λαμπετῶ-ω-ντι. Niektórzy tłumaczą powstanie formy λαμπετῶ-ω-ντι rozszerzeniem epicznem to znaczy, że forma ta powstała ze ściągniętej λαμπετῶντι przez rozłożenie ω na 2 zgłoski ο ω. W atyckim dyalekcie

zamiast ~~ἄξιον~~ występuje forma ~~ἄξιον~~, używana we wszystkich czasach.

ἔκτερον indic. plusquamperf. act. 3. os. dualis od εἶναι jestem podobny. Forma εἶναι utworzona jest od tematu wzmocnionego F₁ przez reduplikację F₂ i końcówkę α: F₂-F₁-α po zniknięciu F. Forma jońska ἔκτερον jest utworzona od tematu słabego F₂ przez reduplikację F₂ i końcówkę -τερον: F₂-F₂-τερον po zniknięciu F.

W. 105. πρῶτιστα superlativus do πρῶτα nasamprzód.

ὁσσομαι patrzę.

W. 106. καρῆρος 2 pożyteczny.

W. 107. μαντεύομαι wróżę.

W. 108. τελέω spełnić.

W. 109. ἐν wobec.

θεσπερπεω przepowiadam.

ἀγορεύω mówię na zgromadzeniu, publicznie.

W. 111. Ἀρσγήδω, ἰδὼς córka Chryzesa, wedle podania imieniem Astynome; Ἀρσγήδω zależy od ἀποινα i znaczy: za Chryzejdę.

W. 112. πάλῃ βούλομαι stanowczo wolę.

W. 113. καί także, nawet, odnosi się do Κλυταμένηστρης.

γάρ βα gdyż zaiste.

προβέβουλα indic. perfecti act.; wyraz w tem tylko miejscu użyty (ἀπαρξὶς λειψόμενον) woląłem, przenieśliem, τινὰ τινος kogo nad kogo.

W. 114. κορυδαίς 3 młodzieńczy; tu fem. = jako dziewczica posłubiona; por. κορυή we w. 98.

ἡ ἄλοχος małżonka.

ἐθεν enkl. = αὐτῆς od niej; ἐθεν powstało z σF₂-ἐθεν po zniknięciu σF, które pozostawiło po sobie ślad w spiritus asper '.

χερσίον = at. χείρων niższy, gorszy. Forma jońska χερσίον jest utworzona od tematu mocnego χερσ przez dodanie końcówki comparativi ἰων: χερσ-ἰων, a forma atycka χείρων od tematu słabego χερσ przez dodanie tej samej końcówki ἰων, przez co powstaje χερσ-ἰων, a po przejściu ι do poprzedzającej zgłoski χείρων; por. χέρη we w. 80.

W. 115. τὸ δέμας budowa ciała, uroda; wyraz ten używa się tylko w nom. i acc. sing.

ἡ. φῶς wzrost; por. φύω wydać, pas. rosnać.

ἄρ dalej, także.

αἰ φρενές rozum.

τὰ ἔργα (= F₂εργα) roboty, zwłaszcza niewiast.

W. 116. δόμεναι πάλιν oddać.

ἀμεινον brak łącznika w zdaniu warunkowem.

W. 117. βούλομαι wolę.

σόν = at. σών. σόν mają cod. Venetus 454, saec. X. i cod. Lau-

rentianus XXXII. 3, saec. XI.; tak czyta przeważna część wydawców, za którymi i ja idę; niektórzy tylko wydawcy, jak La Roche i Scheindler wprowadzają formę atycką σὺν, idąc za Arystarchem.

ἐμμεναι = at. εἶναι być. Forma jońska ἐμμεναι powstała z tematu ἐσ przez dodanie końcówki μεναι: ἐσ-μεναι i przez upodobnienie σ do μ: ἐμ-μεναι. Forma atycka εἶναι powstała z tematu ἐσ przez dodanie końcówki ναι: ἐσ-ναι i przez opuszczenie σ: ἐ-ναι, wskutek czego ε przeszło w εῖ przez wzdłużenie zastępcze i powstała forma εἶναι.

W. 118. τὸ γεραιὸν αὖτις ἔσθ' ἐμμεναι, ως ἐμμεναι, upominek.

αὖτις zaraz, niebawem.

ἐτοίμαζ' ἐμμεναι przygotowuję, dostarczam.

ὅπως aby.

W. 119. ἀγεραιὸν αὖτις ἐμμεναι 2 bez czesnego daru.

εὖ = εἰ conjunct. praes. act. od εἶναι. Forma jońska εὖ powstała z ἐσ-εὖ po wypadnięciu σ; forma atycka εἰ powstała ze ściągnięcia formy jońskiej.

W. 120. ὁρῶντες patrzyć, widzieć.

ὅς jaki t. j. jaki niepowetowany dar czesny.

ἐνθάδε przysłówkowo, gdzieindziej, w inną stronę.

W. 121. ποδῶν 2 silny w nogach; wyraz, złożony z ποῦς, πόδι noga i ὥς wystarczam.

W. 122. κλέπτων 3 najslawniejszy, superlativus do κλέπτω sławny; por. τὸ κλέπτω, εὖ κλέπτω, κλέπτων jest stałym przymiotem Agamemnona.

ἐλπίσας 2 cheiwy zysku; wyraz złożony z ἐλπίω kocham i τὸ κτένων = κτήμα mienie.

W. 123. μέγας 2 wielkoduszny, odważny.

W. 124. οὐδὲ nawet nie.

ποῦ enkl. gdzieś.

ἴδμεν = ἴδμεν indic. perfecti act. 1. os. 1. mm. do οἶδω wiem. Forma jońska ἴδμεν jest utworzona od tematu słabego Fιδ (por. w. 70.) przez dodanie końcówki μεν i zniknięcie F: Fιδ-μεν = ἴδ-μεν. W atyckim dyalekcie δ przed μ przechodzi na σ, skąd powstaje ἴσμεν. Forma οἶδω jest utworzona od tematu wzmocnionego Fωδ przez dodanie końcówki ω i zniknięcie F: Fωδ-ω = οἶδ-ω.

ὅσον 3 wspólny; τὰ ὅσονa wspólnie dobro, wspólnie zapasy (z lupów).

W. 125. τὰ μέν... τὰ = at. τὰ μεν... τὰ.

πῶλον = πῶλον genetivus, zawisły od przyimka ἐν, zawartego w czasowniku ἐξαρτάμεν. Miasta, o których tu mowa, leżały w Troadzie; sam Achilles zburzył ich 21 (Il. IX. 328, 329). Forma jońska πῶλον jest utworzona od tematu słabego πῶλ, atycka zaś πῶλον od

tematu mocnego $\pi\omicron\lambda\epsilon\iota$, w którym 1 między 2 samogłoskami przeszło na j, a następnie znikło: $\pi\omicron\lambda\epsilon\iota-\omicron\nu = \pi\omicron\lambda\epsilon j-\omicron\nu = \pi\omicron\lambda\epsilon-\omicron\nu$.

$\acute{\epsilon}\acute{\zeta}\epsilon\pi\epsilon\tau\tau\theta\omicron\mu\epsilon\nu$ indie. pierwotnego aor. act. od $\acute{\epsilon}\zeta\pi\epsilon\tau\theta\omega$ burzę, łupię. W praes. występuje temat mocny $\pi\epsilon\tau\theta$, w aor. zaś temat słaby $\pi\epsilon\tau\theta$, który powstał z mocnego przez opuszczenie ϵ ; z $\acute{\epsilon}-\pi\epsilon\tau\theta-\omicron-\nu$ powstało $\acute{\epsilon}-\pi\epsilon\tau\theta-\omicron-\nu$ po dodaniu α po τ dla ułatwienia wymowy.

$\delta\acute{\epsilon}\delta\alpha\sigma-\tau\alpha\iota$ indie. perf. pas. od $\delta\alpha\iota\tau\alpha\iota$ dzielić, rozdzielać.

W. 126. $\epsilon\pi\epsilon\omicron\iota\alpha\varsigma$ wypada, przystoi.

$\pi\alpha\lambda\lambda\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ 2 na nowo zebrany; wyraz, złożony z $\pi\acute{\alpha}\lambda\lambda\epsilon\nu$ i $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$ zbieram.

$\acute{\epsilon}\pi\alpha\gamma\epsilon\iota\sigma\omega$ znoszę, zbieram.

Łupy zdobytych miast oddawano królowi; ten rozdzielał je zgromadzonemu wojsku; ile dla siebie pozostawiał, zależało od jego pocucia słuszości; zazwyczaj podział był równy ($\iota\sigma\tau\eta\mu\epsilon\alpha$), lecz część przedniejszych ($\acute{\alpha}\rho\iota\sigma\tau\acute{\eta}\epsilon\varsigma$) była większa, szczególnież zasługa otrzymywała odznaczenie ($\pi\epsilon\tau\epsilon\tau\theta\acute{\eta}\epsilon\varsigma$); dobro nierozdzielone pozostawało wspólną własnością wojska ($\acute{\zeta}\omicron\nu\eta\mu\epsilon\nu$); por. ager publicus u Rzymian.

W. 127. $\pi\epsilon\tau\epsilon\mu\epsilon\iota$ wypuszczam.

$\theta\epsilon\phi$ dat. commodi = dla Boga lub ze względu na Boga, t. j. Apollonia.

W. 128. $\tau\epsilon\pi\lambda\lambda\acute{\eta}\ \tau\epsilon\tau\epsilon\alpha\pi\lambda\lambda\acute{\eta}\ \tau\epsilon$ potrójnie i poczwórnje.

$\acute{\zeta}\pi\omicron\tau\omicron\omega$ wynagradzam, odpłacam — rozumie się — utratę Chryzejdy.

$\alpha\lambda\ \alpha\epsilon = \acute{\epsilon}\acute{\zeta}\nu$.

$\pi\omicron\theta\iota$ enkl. kiedy.

W. 129. $\delta\phi\alpha\iota =$ at. $\delta\phi$ coniunct. aor. act. 3. os. l. p. W jońskim dyalekcie dodano do prawidłowej formy coniunct. aor. $\delta\phi$, która występuje w dyalekcie atyckim, końcówkę α , która występuje prawidłowo w indie. praes. act. 3. os. l. p., a uczyniono to pod wpływem analogii.

$\pi\omicron\lambda\epsilon\nu\ \tau\tau\omicron\epsilon\tau\eta\nu =$ miasto Troję czytam zgodnie z Zenodotem i wszystkimi prawie wydawcami, oprócz Scheindlera, który czyta $\pi\omicron\lambda\epsilon\nu\ \tau\tau\omicron\epsilon\tau\eta\nu =$ miasto trojańskie, t. j. miasto w ziemi trojańskiej, idąc za Arystarchem i najlepszymi rękopismami. Przymiotnik $\acute{\epsilon}\nu\tau\epsilon\lambda\gamma\epsilon\iota\omicron\varsigma =$ dobrze obwarowany, warowny, dodany do $\tau\tau\omicron\epsilon\tau\eta\nu$, wskazuje, że tu jest mowa o Troi, a nie o ziemi trojańskiej.

$\acute{\epsilon}\acute{\zeta}\alpha\lambda\alpha\pi\alpha\lambda\acute{\omega}$ burzę.

W. 131. $\delta\eta\ \omicron\tau\omicron\omega\varsigma$ czytaj przez synalefę ($\omicron\nu\alpha\lambda\omicron\gamma\acute{\eta}$, synaloephe): $\delta\omicron\tau\omicron\omega\varsigma$; zob. §. 62. P. m.

$\pi\acute{\epsilon}\tau$ enkl. przy imiesłowie = jakkolwiek, choć.

$\acute{\epsilon}\omicron\nu =$ at. $\omicron\nu$ nom. sing. part. praes. act. od $\acute{\epsilon}\iota\mu\iota$. Forma jońska $\acute{\epsilon}\omicron\nu$ powstała z $\acute{\epsilon}\sigma-\acute{\omicron}-\nu\tau$ jako nom. asygnatyczny, w którym σ wzdłu-

żyło się w ω , a σ i τ znikły według prawideł, poprzednio wyłożonych; forma at. $\omega\tau$ powstała z formy jońskiejskiej przez ściągnięcie.

$\theta\epsilon\sigma\epsilon\iota\varsigma\epsilon\lambda\omicron\varsigma$ ($\theta\epsilon\acute{\omicron}\varsigma$, $\epsilon\lambda\omicron\varsigma$) 2 do bogów podobny.

W. 132. $\kappa\lambda\acute{\epsilon}\pi\tau\omega$ kradnę, oszukuję.

$\nu\acute{\omicron}\omega$ = at $\nu\acute{\omicron}$ po ściągnięciu; $\acute{\omicron}$ $\nu\acute{\omicron}\varsigma$ duch.

$\acute{\epsilon}\pi\acute{\epsilon}\iota$ ponieważ.

$\pi\alpha\rho\acute{\epsilon}\gamma\gamma\omicron\mu\iota$ podejść.

W. 133. η czy.

$\alpha\upsilon\tau\omega\varsigma$ tak.

W. 134. $\delta\epsilon\acute{\omicron}\gamma\mu\iota$ = at. $\delta\acute{\epsilon}\gamma\mu\iota$ z gen. potrzebuję, jestem pozbawiony — rozumie się — daru czesnego, t. j. Chryzejdy. Forma atycka powstała z jońskiejskiej przez zamianę υ w F i przez zniknięcie F: $\delta\epsilon\acute{\omicron}\gamma\mu\iota$ = $\delta\epsilon F\gamma\mu\iota$ = $\delta\acute{\epsilon}\gamma\mu\iota$.

W. 136. $\acute{\epsilon}\rho\sigma\alpha\nu\tau\epsilon\varsigma$ part. aor. act. do $\acute{\epsilon}\rho\sigma\acute{\iota}\sigma\tau\omega$ spoić, dobrać.

$\alpha\alpha\tau\acute{\alpha}$ $\theta\upsilon\mu\acute{\omicron}\nu$ według mego t. j. Agamemnona życzenia.

$\acute{\alpha}\nu\tau\acute{\alpha}\zeta\iota\varsigma$ 2 mający równą wartość.

Do poprzednika ($\pi\rho\acute{\omicron}\tau\alpha\sigma\iota\varsigma$) okresu warunkowego $\epsilon\iota \mu\acute{\epsilon}\nu \delta\acute{\omicron}\sigma\sigma\upsilon\sigma\iota$ należy dopełnić następnik ($\acute{\alpha}\pi\acute{\omicron}\delta\omicron\sigma\iota\varsigma$) $\alpha\alpha\lambda\acute{\omicron}\varsigma \acute{\alpha}\nu \epsilon\chi\omicron\iota$ lub $\epsilon\acute{\iota}\nu \epsilon\chi\epsilon\iota$ = dobrze. Jest to figura, zwana Anantapodoton ($\acute{\alpha}\nu\alpha\nu\tau\alpha\pi\acute{\omicron}\delta\omicron\tau\omicron\nu$), t. j. poprzednik bez następnika.

W. 137. $\delta\acute{\omicron}\omega\sigma\iota\nu$ = $\delta\acute{\omicron}\omega\sigma\iota\nu$ coniunct. aor. act. 3. os. l. mn. od $\delta\iota\delta\omicron\mu\iota$ dają. Forma jońska $\delta\acute{\omicron}\omega\sigma\iota\nu$ powstała z tematu mocnego $\delta\acute{\omicron}$ przez dodanie spółki ω i końcówki $\sigma\iota\nu$: $\delta\acute{\omicron}\omega\sigma\iota\nu$; forma zaś atycka powstała z jońskiejskiej przez ściągnięcie: $\delta\acute{\omicron}\omega\sigma\iota\nu$.

$\epsilon\lambda\omicron\mu\iota$ coniunct. aor. m. z $\acute{\alpha}\nu$ (= $\acute{\alpha}\nu$) ze znaczeniem futuri od $\acute{\alpha}\iota\varsigma\epsilon\acute{\omicron}\mu\iota$ w medium zabierać sobie.

W. 138. $\tau\epsilon\acute{\omicron}\varsigma$ = $\sigma\acute{\omicron}\varsigma$ twój; jońskie $\tau\epsilon\acute{\omicron}\varsigma$ = $\tau\epsilon F\acute{\omicron}\varsigma$, lac. *tovo-s* = *tuus*.

W. 140. $\mu\epsilon\tau\alpha\phi\rho\acute{\alpha}\zeta\omicron\mu\iota$ potem, później rozważam, naradzam się.

W. 141. $\nu\acute{\eta}\alpha$ = at. $\nu\acute{\alpha}\upsilon$; forma jońska $\nu\acute{\eta}\alpha$ jest utworzona od tematu mocnego $\nu\acute{\eta}$ przez dodanie końcówki α , przez zamianę υ w F i przez zniknięcie F: $\nu\acute{\eta}\alpha$ = $\nu\acute{\eta} F\alpha$ = $\nu\acute{\eta}\alpha$; forma atycka jest utworzona od tematu słabego $\nu\alpha$ przez dodanie końcówki α : $\nu\alpha\alpha$.

$\acute{\epsilon}\rho\acute{\omicron}\omega$ ciągnę, spuszczam, utworzone od tematu $F\epsilon\rho\acute{\omicron}\sigma$ = $F\epsilon\rho\acute{\omicron}\sigma\omega$ = $\acute{\epsilon}\rho\acute{\omicron}\omega$; indie. aor. act. w jońskim dyalekcie $\epsilon\rho\sigma\sigma\alpha$, utworzony z $F\epsilon\rho\acute{\omicron}\sigma\sigma\alpha$, z czego powstała atycka forma $\epsilon\rho\sigma\alpha$ z jednym σ ; $\acute{\epsilon}\rho\acute{\omicron}\sigma\sigma\omicron\mu\epsilon\nu$ jest coniunctivus aor. act. ze skróconą spółką równie, jak w $\acute{\alpha}\iota\varsigma\epsilon\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu$ (w. 143.) i $\acute{\alpha}\eta\sigma\omicron\mu\epsilon\nu$ (w. 144.).

η $\acute{\alpha}\lambda\iota$, $\acute{\omicron}\varsigma$ (lac. *sal*) sól, morze.

W. 142. $\epsilon\nu$ przysłówek: potem, przytem, nadto; tak czytają według konjektury Arystarcha wydawcy z wyjątkiem Hentzego i La Roche'a, którzy czytają $\acute{\epsilon}\varsigma$, odnosząc je do $\acute{\alpha}\iota\varsigma\epsilon\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu$, na podstawie rękopismów. Lekeya Arystarcha lepiej odpowiada myśli.

ὁ ἐρπυλαῖος wioślarz.

ἐπιτιγδές dostatecznie, w dostatecznej liczbie.

W. 143. ἐπιτιγμῇ włożyć, wsadzić. Czytam ἠγάμεν według konjektury Curtiusa; por. w. 62. Jest to coniunctivus aor. act. = atyckiemu ἠγάμεν, utworzonemu przez ściągnięcie formy jońskiej.

ἀν (ἀποκροπή) = ἀνδρῶν, należy do ἡγήσμεν od ἀναβάνω idę do góry; aor. ἀνέβησαν kazalem iść do góry, wsadziłem.

καλλίπλοκος 2 o pięknych licach, o pięknym obliczu; wyraz, złożony z τὸ καλλός, εὖς piękność i ἡ παρεια lub τὸ παρήμον lice.

W. 144. ὁ ἀργός przewodnik.

βουληφόρος 2 radę (βούλη) dający (φέρω), roztropany.

W. 146. ἤε = ἤ albo.

ἐκπαλῖος 2 przerażający, straszny; por. ἐκπλήσσω przerazić, aor. pas. ἐξέπλησται.

W. 147. ἐκχέριος 2 (σφέκερς, Φέρων) zdala działający, zdala rażący.

τὰ ἱερά ofiara (ἱερός 3 i 2 święty).

πέζω czynić, spełnić.

W. 148. ὑπόδρα ponuro, gniewnie; wyraz ten pochodzi od ὑποδέρκωμαι z dolu spoglądam, z podelba, z ukosa, ponuro, a utworzony jest od ὑπό-δρακ, gdzie δρακ jest tematem słabym, utworzonym z tematu mocnego δρακ, jaki występuje w praes. δέρκω-μαι, przez opuszczenie ε i przez dodanie po ρ samogłoski α dla ułatwienia wymowy (por. παρθω we w. 125.), kiedy końcowe α wypadło na podstawie znanego prawidła.

W. 149. ὦμι o biada!

ἡ ἀναιδέη (ἀν priv., ἡ αἰδώς, οὖς wstyd) bezwstyd, bezczelność.

ἐπιεμένος part. perf. pas. od ἐπιέννυμι odziewam. W atyckim dialekcie używa się zazwyczaj tylko ἐμπεμέννυμι, które powstało z ἐμπε-ἔσεν-νυμι (por. lac. ves-tis) przez wypadnięcie F i upodobnienie σ w ν. Jońska forma ἐπιεμένος = at. ἡμπε-εσ-μένος powstała z ἐπι-Fεσ-μένος przez zniknięcie F i przez wypadnięcie σ, wskutek czego ε przeszło w αι przez wydłużenie zastępcze.

καρδαλόφρων 2 (καρδαλέος 3 zyskowny, τὸ κέρδος, εὖς zysk i ἡ φρήν, εὖς myśl) chytry, przebiegły, szczwany. Achilles nazywa Agamemnona przebiegłym dla tego, że sądzi, iż ten zamierza go wysłać do Chryzy (w. 146.), aby w jego nieobecności przywłaszczyć sobie jego brankę Bryzejdę, o czem mówił we w. 138., na coby się w jego obecności nie odważył.

W. 150. παῖθεται coniunctivus dubitativus: jakże kto z Achajów ma chętnie usłuchać twego (τοῦ) słowa? por. lac. dicto audientem esse alicui.

W. 151. ὁδὸν ἐλθόμεναι biernik wewnętrzny = aby iść w drogę (w poselstwie).

W. 152. ἤλθον = at. ἤλθον indie. aor. act. od ἐρχομαι przybywam. Temat mocny tego czasownika ἐλθω występuje w indie. fut. m. ἐλθού-σ-ο-μαι = ἐλθού-σ-ο-μαι. Temat słaby ἐλθ, utworzony od mocnego przez wyrzucenie ε, występuje w indie. aor. act. dyalektu jońskiego: ἤλθον. W. at. dyalekcie występuje w indie. aor. act. temat ἐλθ, od którego powstało ἤλθον.

ὁ αἰχμητής (ἡ αἰχμή grot, włócznia), οὗ walezący włócznią; αἰχμητῶν forma jońska nieściągnięta = at. αἰχμητῶν, utworzonej przez ściągnięcie.

W. 153. δεῦρο tu, zależy od ἤλθον.

μαχησόμενος = at. μαχησόμενος partic. futuri m. od μάχομαι walezę (7. klasa). Forma jońska μαχη-σ-ο-μῆ-ος jest utworzona od tematu mocnego μαχε zupełnie prawidłowo jako futurum sygmatyczne. Forma atycka powstała z tematu mocnego przez dodanie cechy σ, przed którą ε tu się nie wzdłuża, przez wyrzucenie σ i przez ściągnięcie: μαχε-σ-ο-μῆ-ος = μαχε-σ-ο-μῆ-ος = μαχησόμενος. Jest to tak zwane futurum Atticum. W praes. μάχομαι występuje temat słaby μαχ.

αἶψα 3 winny.

W. 154. οὐ πῶ ποτε jeszcze nigdy, jak we w. 106.

βοῦς o trzodach używa się jako femininum.

ἐλάνω uprowadzam.

W. 155. ὁ, ἡ ἐπι-βῶλας, αἰς mający wielkie skiby, urodzajny; wyraz, złożony z ἐπι = bardzo i ἡ βῶλας = skiba.

ἡ βοτάνειρα żywiąca mężów; wyraz złożony z βόσκει = żywić i ἀνής.

W. 156. ὁ αἰχμητής, οὗ owoc.

δολέομαι (deleo) niszczyć.

ἐπεὶ ἡ ponieważ, zaiste.

μαχητῶν w środku.

W. 157. τὸ οὐρος = ὄρος, οὐς góra.

σκιόεις 3 (σκιά cień) cienisty. Pokryte lasem góry Tracyi (Γερῆνη) i Peonii (Παονία) utrudniały Achajom przybycie lądem do Troi.

ἡχίαι 3 (ἡ ἡχί = ἡχί = szum) szumiący, huczący.

W. 158. ἀναιδέης 2 bezwstydný, bezczelny.

χαίρεις coniunctivus w zdaniu celowem po aoryście zamiast optativu, ponieważ zamiar trwa jeszcze dotąd.

W. 159. ἡ τιμή wynagrodzenie t. j. oddanie Heleny i zabranych skarbów.

ἀρνύμαι uzyskać; ἀρνύμενος participium de conatu = starając się uzyskać.

ὁ κύνων, κυν; voc. κυνῶν mający psie oczy, bezwstydný, pies; wyraz, złożony z κυν, κυν-ός pies i ὁφθῶν oko; por. κυνῶν, lac. oc-ulus. U narodów wschodnich pies był symbolem bezczelności; dla tego także u Greków wyraz pies oznaczał obelgę.

W. 160. τῶν neutrum odnosi się na to, co powiedziano we w. 158.

μετατρέπονται z gen. zwracam się na co, dbam o co.

ἐλπίζω τινός troszczyć się o coś.

W. 161. ἀναίρω odbieram, med. odbieram dla siebie.

ἐπειρώ grożę.

W. 162. μολίω mozolę się,

δύσκει δὲ μοι przejście ze zdania względnego do głównego.

W. 163. Εἰς τοὺς = jońskie τοὺς = at. τοὺς 3 równy.

οὐα zależy od τοῦ = nigdy nie mam daru czesnego równego tobie t. j. twemu darowi czesnemu; tłumaczyć należy: nigdy nie mam daru czesnego równego twemu.

ὅτε = ὅποτε kiedy, ile razy.

W. 164. οἴκῳ mieszkam, zamieszkuję.

τὸ πολὺσιθρον (πολὺς) gród, miasto.

W. 165. πλείον = at. πλείον, które powstało z formy jońskiej przez przejście i w j i przez wypadnięcie j; znaczy: większą część.

πολύχρῆς, χρῆς (πολύς, ἔσσω szybko poruszyć się) pełen gwałtownych ruchów, burzliwy, mozolny.

W. 166. διέπω załatwiam, sprawuję.

ἀλλά = ἀλλάξ ale, jednak.

ὁ δασμός podział; zob. w. 125.

W. 168. κόπομαι trudzę się, męczę się.

πολεμίζω wojuje, walczę.

W. 169. ὑπερτερος comparativus, lepszy; por. προσηφής znakomity, σμυρνήσι jest pożytecznem.

πολύ = daleko.

W. 170. ἔμειν = ἐμειν infin. praes. act. od εἶμι; forma jońska i-μειν jest utworzona od tematu słabego i przez dodanie końcówki μειν, a forma atycka i-ἐμειν od tego samego tematu przez dodanie końcówki ἐμειν.

καρπών, ἰδός wygięty w tyle.

σ' = σοι dla ciebie. — οὐδὲ σ' ὅτι tak mają wszystkie rękopisma i tak czytają wszyscy wydawcy oprócz Stiera, który czyta οὐ σοι ὅτι, utrzymując, że σοι nigdy nie doznaje wyrzutni.

ἐνθαῖδε tu.

ἀτιμῶς 2 nieszanowany.

ἀγρόσσω gromadzę.

W. 173. ὑστέρη μάλα odejść tylko.

ἐπισσεύω podniecam, naklaniam, ἐπέσσειται indie. perf. pas. ze znaczeniem czasu terażniejszego. εἰ τοι θυμὸς ἐπέσσειται — jeżeli cię ochota do tego nakłania.

W. 174. εἴνεκx = ἐνεκx z gen. dla, gwoli.

ἐμειο = ἐμῶ. Forma atycka ἐμῶ powstała z jońskiej εμειο przez przejście ι w j, przez wypadnięcie j i przez ściągnięcie: ἐμειο = ἐμῆ-ιο = ἐμῆ-ο = ἐμῶ.

W. 175. γηγεῖα (epitheton Zeusa) doradca; por. ἡ γηγεῖα, ιω. at. ἰδὸς mądrość, rozum.

W. 176. ἐχθρός 3 znienawidzony.

ἐσσι enkl. = εἰ od εἴη. Forma jońska powstała z ἐσ-σι, z czego powstała forma atycka przez opuszczenie jednego σ i przez wypadnięcie drugiego σ: ἐσ-σι = ἐσί = εἰ.

διωτρεσθής 2 (Δῖος, τρέσσω żywię) od Zeusa żywiony.

βασιλήων = at. βασιλέων. Forma jońska jest utworzona od tematu mocnego βασιλην, a atycka od słabego βασιλεν przez dodanie końcówki ων, przejście υ w f i wypadnięcie f: βασιλήf-ων = βασιλήf-ων. βασιλέf-ων = βασιλέ-ων.

W. 178. κρατερός silny, dzielny; por. τὸ κρατερός lub κρατερός siła.

πῶ enkl. jak sądzę, łac. opinor; ironia: bóg, a nie twoja własna zasługa dała ci tę siłę (τό γε).

W. 180. ὁ εταίρος = εταῖρος towarzysz.

Μυρμιδόνες mieszkańcy kraju Etyotis (ἡ Φθιώτις, ἰδὸς) w Tessalii, poddani Peleusza i Achillesa.

σέθεν gen. z przyrostkiem θεν = σῶ.

W. 181. θθόμμι troszczyć się, dbam.

ροτέω gniewam się; por. ὁ ρότος, οὐ gniew.

W. 182. ὥς ponieważ.

W. 184. καὶ καὶ coniunct. praes. z καὶ w znaczeniu futuri.

ἡ Βρισηΐς, ἰδὸς Bryzejda, córka Bryzeusa (ὁ Βρισεύς), kapłana i króla Lelegów (οἱ Λέλεγες) w Pedasos (ἡ Πηδασός) lub Lirnessos (ἡ Λυρνησσός), miastach w Troadzie, Hippodameia, którą Achilles, zabiwszy jej małżonka i braci, jako brankę w swym namiocie zatrzymuje.

W. 185. ἡ κλισίη namiot.

W. 186. στυγέω obawiam się.

W. 187. ὁμοίως porównać.

καὶ καὶ jawnie, otwarcie: aby i inny obawiał się mówić, że jest (scil. εἶναι) mi równym i otwarcie (ze mną) porównywać się.

W. 188—222. Achilles zamierza targnąć się na Agamemnona z mieczem, lecz Atena powstrzymuje go od tego.

W. 188. τὸ καλὸς smutek, boleść; tu gniew; por. w. 103.

ἐν przysłówek = wewnątrz, przez dat. loci

στῆθυσσιν we w. 189. bliżej określony.

τὸ ἤτορ serce.

W. 189. λαῖσος 3 kosmaty, kudłaty, co oznacza siłę męską.

διάνδιχα (= διὰ διῆχα, jak διὰ τριῆχα na troje) dwójako, na dwie strony.

μερμηρίζω rozważam.

W. 190. τὸ φάσγανον miecz.

ὁ μηρός udo, biodro, bok.

W. 191. ἀνίστημι każę powstać, rozpraszam.

ἐνερίζω zabijam.

W. 192. πρύω stłumić.

ἐρῆτῶ powściągnąć.

ὁ θυμός namiętność, złość.

W. 193. ἦως = at. εως podczas gdy; forma atycka εως powstała z jońskiej ἦος przez przestawienie iloczasu.

ὀρμᾶνω rozmyślam.

W. 194. ἐλκω ciągnę; m. dobywam.

τὸ κολῶν pochwa.

τὸ ξίφος miecz.

ἡλθε δέ następnik = wtedy przyszła.

W. 196. ὁμῶς zarówno.

ἀρῶ zależy tylko od ἐλέσσω; κήδουμι troszczyć się, łączy się zawsze z genet.; tu κηδουμένη jest luźnie dołączone.

W. 197. ὀπίθεν z tyłu.

ξανθός 3 jasny, płowy.

ἡ κόμη włos.

ελε indic. aor. act. bez augmentu od ἀρῶ chwytam z gen. partit. Ta forma jońska powstała z Fελ-ε po wypadnięciu F.

W. 199. θαμβέω dziwić się.

καταπαύω natychmiast, zaraz.

W. 200. φάσινθεν = at. ἐφάσινθεν indic. aor. pas. 3. os. l. mn. od φαίω okazuję, pas. błyszczę. Forma atycka ἐ-φάσιν-θεν jest aorystem mocnym, utworzonym od tematu φαν przez dodanie augmentu, cechy aorystu mocnego η i końcówki σιν. Forma jońska jest aorystem słabym bez augmentu, utworzonym od tematu φαν przez dodanie cechy aorystu słabego θη i końcówki ντ i przez rozszerzenie epiczne samogłoski α: (ἐ)-φάσιν-θη-ντ = (ἐ)-φάσινθεν. O powstaniu końcówki εν i o jej stosunku do formy atyckiej zob. w. 57.

W. 201. φωνέω zabrać głos.

πτερόεις 3 (τὸ πτερόν skrzydło) skrzydlaty, lotny.

προσχυδίζω przemawiam do kogo z acc., tu γυν.

W. 202. τίποτε = τί ποτε dla czegoż, pocóż.

αὖτε znówu.

χιτῶνς 2 egidę dzierżący; wyraz, złożony z χι χιτῆς, ἰδῶς skóra kozy, tarcza z koziej skóry i ἔχω dzierżę; por. w. 69.

τὸ τέκνον dziecko, dziecię.

ἐλγῶναι = at. ἐλγῶναι. Forma jońska jest utworzona od tematu mocnego ἐλῶν, nateżonego w ἐλῶν przez przejście ε w ο; forma zaś atycka jest utworzona od tematu słabego ἐλῶ, który powstał z mocnego przez opuszczenie ε. W obu formach jest reduplikacya atycka z tą różnicą, że w jońskim dyalekcie jest początkowa samogłoska ε wzdłużona w ει prawdopodobnie ze względów metrycznych.

W. 203. ἡ ὑβρις zuchwałość, buta; por. łac. superbia, stąd roz-ziew pozorny.

W. 204. τοῖ = τοι.

ἐπέω = at. ἐπεω po ściągnięciu powstało z ἐπέεω, por. łac. verbum, stąd roz-ziew pozorny; futurum do ἐπείσεω, λείω, γράω mówię.

τελειεσθαι = at. τελειεσθαι po ściągnięciu, futurum contractum zwane Atticum; medium ma tu znaczenie bierne.

xxi także.

W. 205. xi ὑπεροπλῆς zuchwałość, i pomiędzy dwoma zgłoskami długimi zostało wzdłużone z konieczności metrycznej; zob. §. 57. P. m. ὁ θνητός żywot, życie.

W. 206. γλαυκῶπις, ἰδῶς (γλαυρός 3 jasny, ὦς zob. w. 98. i 154.) jasnooki.

W. 211. ἐνεδίξω lajać, zelżyć.

ὧς ἐσται περ jak ci się podoba. 3. os. sing. futuri brzmi prawidłowo ἐσ-σ-ε-ται co mamy we w. 213, po opuszczeniu jednego σ brzmi ε-σ-ε-ται, co mamy we w. 211, a po opuszczeniu spójki ε brzmi ἐ-σ-ται, co mamy we w. 212. Formy ἐσ-σ-ε-ται i ε-σ-ε-ται są jońskie, forma ἐ-σ-ται jest stale używana w dyalekcie atyckim.

W. 214. ἔχω = εχω trzymam; medium powstrzymuję się; ἔχ-ε-ο, utworzone z ἔχ-ε-σθω = at. ἔχω po ściągnięciu formy jońskiej 2. os. sing. imper. praes. m.

W. 216. σφωτέρως 3 do was obu należący, wasz t. j. Ateny i Hery.

τὸ ἐπεὶ nakaz.

ἐφύλαξι ocalam, bronię, zasłaniam, zachowuję, przestrzegam, tu: szanuję. Wyraz ten pochodzi od ἐφύλαξι, co po wypadnięciu F daje ἐφύλαξι, którą to formę znajdujemy u Homera, a przez upodobnienie F do φ daje ἐφφύλαξι, a następnie po wyrzuceniu φ i przejściu ε w αι przez wzdłużenie zastępcze daje εἰφύλαξι.

W. 217. xxi περ chociaż.

W. 218. εἰς xz z coniunct. = jeżeli kto.

αἶψα chętnie, pewnie.

W. 219. ἔ 3. os. sing. imperf. act. od ἔμι = ἐμι = rzekł, powiedział.

ἔ ρέπει rękojeść, głowica.

τρεῖς trzymać.

W. 220. ἀπὸ napowrót.

τὸ ροῦλον = at. ροῦλον pochwa (zob. w. 157. i 194.). ο u Homera przechodzi w ω w niektórych wyrazach, zwłaszcza przed spółgłoskami płynnymi.

ἄπειός jestem nieposłuszny, nie słucham; οἶδ' ἀπειήσεν litotes = usłuchał.

W. 222. τὸ δῶμα, αὐτοῦ dom.

μετὰ z acc. między kogo.

ὁ δαίμων, οὐτος bóg.

WIADOMOŚCI SZKOLNE.

I. Skład grona nauczycielskiego przy końcu roku szkolnego 1901.

1. Żukiewicz Michał, dyrektor w VI. randze, uczył propedeutyki filozofii w klasie VII. i VIII.; tygodniowo 4 godziny.

2. Jaworski Jan, profesor, zawiadowca gabinetu fizykalnego, uczył matematyki w kl. V.a, VI.a, VI.b, VII. i VIII., fizyki w kl. IV.a, IV.b i VII.; tygodniowo godzin 24.

3. Kozłowski Edward, profesor, gospodarz VIII. klasy, uczył geografii w kl. I.b, geografii i historii powszechnej w kl. III.b, V.a, V.b, VI.b, VII. i VIII.; tygodniowo godzin 22.

4. Maczuga Apolinary, profesor, gospodarz kl. II.a, uczył języka łacińskiego w kl. II.a, polskiego w kl. V.a, V.b i VIII.; tygodniowo godzin 17.

5. Matwij Stanisław, profesor w VIII. randze, gospodarz klasy IV.a, uczył języka łacińskiego w kl. IV.a, greckiego w kl. IV.a, IV.b i VIII.; tygodniowo godzin 19.

6. Mieczyński Józef, nauczyciel, otrzymał urlop na przeciąg drugiego półrocza z powodu słabości.

7. Ks. Poręba Józef, profesor, uczył religii w klasie I.b, II.a, III.a, IV.a, IV.b, V.a, V.b, VI.a, VI.b, VII. i VIII.; tygodniowo godzin 22.

8. Dr. Sas Marcin, profesor, gospodarz klasy VI.b, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył języka łacińskiego w kl. VI.b i VIII., greckiego w kl. VI.a i VI.b.; tygodniowo godzin 21.

9. Służewski Włodzimierz, profesor, gospodarz klasy VI.a, uczył języka łacińskiego w kl. VI.a, greckiego w kl. III.b i VII., polskiego w kl. IV.b, niemieckiego w kl. VI.a; tygodniowo godzin 22.

10. Stach Karol, nauczyciel, gospodarz klasy V.a, uczył języka łacińskiego w kl. V.a i V. b, greckiego w kl. V.a; tygodniowo godzin 17.

11. Switalski Stanisław, profesor w VIII. randze, zawiadowca polskiej biblioteki uczniów, uczył języka łacińskiego w kl. II.b, polskiego w kl. VI.a, VI.b i VII.; tygodniowo godzin 17.

12. Szklarz Michał, profesor w VIII. randze, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, uczył matematyki w kl. IV.a i V.b, fizyki w kl. VIII., historii naturalnej w kl. I.a, II.a, V.b i VI.a; tygodniowo godzin 18.

13. Tota Ludwik, profesor w VIII. randze, gospodarz kl. V.b i VII., uczył języka łacińskiego w kl. IV. b i VII., greckiego w kl. V. b; tygodniowo godzin 16.

14. Tyczka Franciszek, nauczyciel, zawiadowca niemieckiej biblioteki uczniów, od dnia 22. kwietnia nie uczył z powodu słabości.

15. Waśkowski Wawrzyniec, profesor, gospodarz kl. IV.b, zawiadowca gabinetu geograficznego i historycznego, uczył geografii w kl. I.a, geografii i historii powszechnej w kl. II.a, III.a, IV.a, IV.b i VI.a; tygodniowo godzin 22.

16. Dyduch Tomasz, z. n., uczył matematyki w kl. III.a i IV.b, historii naturalnej w kl. V.a i VI.b; tygodniowo godzin 10.

17. Hanke Fryderyk, z. n., gospodarz kl. I.b, uczył języka niemieckiego w kl. I.b, II.a, III.a, IV.b i VI.b, mineralogii w kl. III.a i III.b; tygodniowo godzin 27.

18. Lewandowski Kazimierz, z. n., uczył języka polskiego w klasie II.a, matematyki w kl. I.a, I.b, II.a, II.b i III.b, historii naturalnej w kl. I.b i II.b.; tygodniowo godzin 22.

19. Marcinkowski Antoni, egz. z. n., gospodarz klasy II.b, uczył języka niemieckiego w kl. II.b, III.b, IV.a, V.a, V.b, VII. i VIII.; tygodniowo godzin 29.

20. Szydłowski Michał, egz. z. n., gospodarz kl. III.b, uczył języka łacińskiego w kl. III.b, polskiego w kl. I.b, II.b, III.a, III.b i IV.a.; tygodniowo godzin 21.

21. Talar Antoni, z. n., gospodarz kl. I.a, uczył języka łacińskiego w kl. I.a i I.b, polskiego w klasie I.a, geografii i historii powszechnej w kl. II.b; tygodniowo godzin 23.

22. Ks. Wójcik Jan uczył religii w kl. I.a, II.b i III.b; tygodniowo godzin 6. Mianowany kapłanem wojskowym w czynnej służbie przestał dnia 10. czerwca uczyć, a ks. Poręba objął naukę religii w całym zakładzie.

23. Wynar Bazyl, egz. z. n., gospodarz kl. III.a, uczył języka

łacińskiego i greckiego w kl. III.a, niemieckiego w kl. I.a; tygodniowo godzin 17.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Broszkiewicz Antoni, nauczyciel szkoły ludowej 6-klasowej, uczył rysunków 6 godzin tygodniowo.
2. Dyduch Tomasz, j. w., uczył gimnastyki 6 godzin tygodniowo.
3. Kozłowski Edward, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w kl. III.b i VII. w obydwóch półroczach, w kl. VIII. w I. półroczu i w kl. VI.b w II. półroczu po jednej godzinie tygodniowo.
4. Langer Antoni, kapelmistrz muzyki salinarnej, uczył śpiewu i muzyki po 4 godziny tygodniowo.
5. Dr. Sas Marcin, j. w., uczył kaligrafii 2 godziny tygodniowo.
6. Waśkowski Wawrzyniec, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w kl. III.a, IV.a i IV.b w obydwóch półroczach, w kl. VI.a w II. półroczu po jednej godzinie na tydzień.
7. Wynar Bazyli, j. w., uczył języka ruskiego 6 godzin tygodniowo.

II. Wykaz lektury.

A. Lektura łacińska.

- Kl. III.a: Corn. Nep. Aristides, Cimon, Themistocles, Miltiades, Epaminondas, Pelopidas, Hamilear.
- Kl. III.b: Corn. Nep. Aristides, Cimon, Themistocles, Miltiades, Epaminondas, Pelopidas, Phocion.
- Kl. IV.a: Caes. B. G. I. I—30, IV. w wyjątkach, VII. — Ov. Met. I. 1—75, 89—243.
- Kl. IV.b: Caes. B. G. I. 1—30; IV. 1—18; VII. 1—30. — Ov. Met. I. 1—75, 89—243.
- Kl. V.a i b: Liv. I. i XXII. 1—8. — Ov. Met. I. 1—4, 89—415; VIII. 183—235, 601—710; Fast. I. 543—586; II. 83—118, 687—710. Trist. I. 3.
- Kl. VI.a: Sall. Iug. — Cic. Cat. I. — Verg. Ecl. 1, 5; Georg. II. 135—177; 460—540; Aen. I.
- Kl. VI.b: Sall. Iug. — Cic. Cat. I. — Verg. Ecl. 1, 5; Georg. II. 136—176, 323—328, 330—345, 458—540; III. 339—383, 478—566; IV. 315—558; Aen. I.
- Kl. VII.: Verg. Aen. IV., VI., VII. — Cic. de imp. Cn. Pomp., Tusc. I. —

Kl. VIII.: Hor. Carm. I. 1—3, 10—12, 20, 26, 31, 35, 37, 38; II. 1—17, 19, 20; III. 3—5, 13, 17, 18, 28, 30; IV. 2—5, 9; Epod. 1; Sat. I. 6; Epist. I. 16. — Tac. Germ. 1—27; Ann. I. 1—15, 72—81; II. 27—43, 69—73.

B. Lektura grecka.

Kl. V. a: Xen. Anab. I. 1; 2, 1—5; 3; 4, 1—9, 11—19; 7; 8; II. 1; 5. Hom. II. I.
Kl. V. b: Xen. Anab. I. 1; 2, 1—5; 3; 4, 1—9, 11—19; 5; 6; 8; II. 1; 5. Hom. II. I.
Kl. VI. a i b: Xen. Anab. II. 3. Hom. II. VI., XVI.—XIX. — Herod. IX.
Kl. VII.: Demostenes: Trzecia mowa olintyjska, Pierwsza mowa przeciw Filipowi, Mowa w sprawie Chersonezu. Hom. Od I. 1—89; VI., VII., XVI., XX.
Kl. VIII.: Platona Apologia i Eutyfron. Sofoklesa Król Edyp.

C Lektura polska.

Kl. V.: Oprócz ustępów, zawartych w Prochnickiego Wzorach poezyi i prozy, przy pomocy lektury domowej przerobiono: Mickiewicz: Pan Tadeusz, Ballady, Romanse. Słowacki: Jan Bielecki, Hugo, Mnich, Arab; Pol: Pachole hetmańskie, Pamiętniki Benedykta Winnickiego, Wit Stwosz; Syrokomla: Margier, Janko Chentarnik, Stare wrota; Fredro: Śluby panięńskie, Zemsta; kilka powieści Kraszewskiego i Korzeniowskiego, niektóre nowelle Sienkiewicza.

Oprócz ustępów, zawartych w Wypisach, czytano prywatnie:
w kl. VI.: Heidenstein, Pamiętniki wojny moskiewskiej; Żółkiewski St., Początek i progres wojny moskiewskiej; Pasek, Pamiętniki; Krasieki: Myszeis, Monachomachia, Doświadczyński, Pan Podstoli; Tarnowski St., Pisarze polityczni; Zablocki: Fireyk w zalotach Sarmatyzm; Kitowicz, Pamiętniki; Sienkiewicz: Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski i Quo vadis w wydaniu Bobina;
w kl. VII.: Niemcewicz, Powrót posła; Mickiewicz: Konrad Wallenrod, Dziady, Sonety; Małczewski, Marya; Goszczyński, Zamek kaniowski; Fredro: Śluby panięńskie, Pan Geldhab, Pan Jowiński, Dożywocie, Dany i huzary; Słowacki: Kordyan, Anelli, Lilla Weneda, Beniowski, Sen srebrny Salomei, Książdz Marek, Król Duch, Książdz niezłomny Calderona; Kraszewski, Powrót do gniazda; Korzeniowski: Spekulant, Kolokacya; Szekspir, Sen nocy letniej; Gostomski, Pan Tadeusz; Kallenbach, Adam Mickiewicz;

w kl. VIII.: Słowacki: Anieli, Kordyan; Krasiński: Irydyon, Nieboska komedia, Przedświt, Psalmy, Niedokończony poemat; Garczyński, Wacława dzieje; Szekspir: Makbet, Król Lear, Sen nocny letniej; Ujejski, Melodye biblijne; Szujski, Wallas; Tarnowski, Studya do historyi literatury polskiej; Tretiak, Szkice; Gostomski, Pan Tadeusz; German, O dramatach Szujskiego; Chmielowski, Nasi powieściopisarze; Sienkiewicz: Rodzina Polanieckich, Quovadis, Krzyżacy.

D. Lektura niemiecka.

Oprócz ustępów, zawartych w książce do czytania, czytano w całości następujące dzieła:

w klasie VI.: Lessing, Minna von Barnhelm; Schiller, Wilhelm Tell; w kl. VII.: Goethe, Hermann und Dorothea; Schiller: Die Räuber, Maria Stuart;

w kl. VIII.: Goethe, Torquato Tasso; Schiller, Die Jungfrau von Orleans; Grillparzer, Das goldene Vlies.

III. Wykaz książek,

których używać się będzie w roku szkolnym 1901/1902.

Klasa I.: Ks. Słószarz, Katechizm religii katolickiej. Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 2. — 4. Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wyd. 2. i 3. Malecki, Gramatyka języka polskiego szkolna w 8. wydaniu. Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla I. klasy. Wyd. 2. i 3. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 2. — 4. Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii w 6. i 7. wydaniu. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część I. w 2. i 3. wydaniu. Jamrógiwicz, Geometrya poglądowa dla niższych klas gimnazjalnych w 2. wydaniu. Nowicki-Limbach, Zoologia. Wyd. 6. — 8. Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe.

Klasa II.: Ks. Dąbrowski, Historia biblijna starego zakonu. Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy. Malecki, Gramatyka języka polskiego szkolna w 8. wydaniu. Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II. klasy. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 6. i 7. — Semkowicz, Opowiadania z dziejów

powszechnych. Część I. — Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część I. w 2. i 3. wydaniu. Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa w 2. wydaniu. Nowicki-Limbach, Zoologia. Wyd. 6. i 8. Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe.

Klasa III.: Ks. Dąbrowski, Historia biblijna nowego zakonu. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5. i 7. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla III. klasy. Wydanie 2. i 3. — Cornelius Nepos w wydaniu Patoczki-Zawilińskiego. Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Wydanie 2. Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Małecki, Gramatyka języka polskiego w 8. wydaniu. Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III. klasy. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla III. klasy. Petelenz, Deutsche Grammatik. 2. wydanie. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna w 6. i 7. wydaniu. Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część II. — Rawer, Dzieje ojczyste. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część II. w 1. i 2. wydaniu. Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. 2. wydanie. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 2. i 3. Lomnicki, Mineralogia dla niższych klas. 2., 3. i 4. wydanie.

Klasa IV.: Ks. Jogan, Liturgika katolicka. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. w 5. i 6. wydaniu. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla IV. klasy. Caesar, Commentarii de bello Gallico. Wydanie Prammera-Bednarskiego. Ovidius. Wydanie Gryśara-Ziśy-Skupniewicza. Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Małecki, Gramatyka języka polskiego w 8. wydaniu. Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla IV. klasy. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy. Petelenz, Deutsche Grammatik. Wydanie 2. — Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część III. Benoni-Majerski, Geografia austr. węg. monarchii. 2. i 3. wydanie. Rawer, Dzieje ojczyste. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część II. w 2. wydaniu. Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. 2. wydanie. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich.

Klasa V.: Ks. Jogan, Katolicka dogmatyka ogólna. Livius. Wydanie do użytku szkolnego trzecie A. Zingerlego-Majchrowicza. Ovidius. Wydanie Gryśara-Ziśy-Skupniewicza. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. w 5. i 6. wydaniu. Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Homera Iliada. Część I., wydanie Scheindlera-Soltysika. Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. Petelenz und

- Werner, Deutsches Lesebuch für die V. Classe. Zakrzewski, *Historia powszechna*. Tom I. — Dziwiński, *Zasady algebry*. Wyd. 2. Moćnik-Maryniak, *Geometria dla wyższych klas*. 3. i 4. wydanie. Lomnicki, *Mineralogia i geologia* w 3. i 4. wydaniu. Rostafiński, *Botanika szkolna dla klas wyższych*. Wyd. 2.
- Klasa VI.: Ks. Jachimowski, *Dogmatyka szczegółowa*. Sallustius, *Wojna z Katyliną*. Wydanie Linkera i Klimschy-Soltysika. Vergilius, *Wydanie Eichlera-Rzepińskiego*. Cicero, *Cztery mowy przeciw Katylinie*. Wydanie Kornitzera-Soltysika. Samolewicz-Soltysik, *Gramatyka języka łacińskiego*. Część II. w 5. i 6. wydaniu. Fiderer, *Chrestomatya z pism Xenofonta, Homera Iliada*. Część I. i II., wydanie Scheindlera-Soltysika. Herodot, *Wydanie Hintnera*. Fiderer, *Gramatyka języka greckiego*. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i J. Wójcika. Część I. Petelenz und Werner, *Deutsches Lesebuch für die sechste Classe*. Lessing, *Minna von Barnhelm*. Goethe, *Hermann und Dorothea*. Wydanie Graesera. Zakrzewski, *Historia powszechna*. Tom I, II. i III. Lewicki, *Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych*. Dziwiński, *Zasady algebry*. Moćnik-Maryniak, *Geometria dla wyższych klas* w 3. i 4. wydaniu. Kranz, *Tablice pięcio-cyfrowe logarytmów*. Petelenz, *Zoologia dla wyższych klas szkół średnich*.
- Klasa VII.: Ks. Szczeklik, *Etyka katolicka*. Cicero: *Mowa za poetą Archiaszem*. Wydanie Nohla-Bednarskiego. *Mowa za Sex. Roscyuszem z Ameryi*. Wydanie Kornitzera-Soltysika. *De officiis libri tres*. Wydanie Schichego. Vergilius, *Wydanie Eichlera-Rzepińskiego*. Samolewicz-Soltysik, *Gramatyka języka łacińskiego*. Część II. w 5. i 6. wydaniu. Homera *Odysseja*. Wydanie Christa-Jezienickiego. Demostenes, *Wybór mów*. Wyd. Wotke-Schmidt. Wydanie 2. Fiderer, *Gramatyka języka greckiego*. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i J. Wójcika. Część I. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Fr. Próchnickiego. Część II. Petelenz und Werner, *Deutsches Lesebuch für die siebente Classe*. Shakespeare, *Macbeth*. Schiller, *Wilhelm Tell*. Wydanie Graesera. Zakrzewski, *Historia powszechna*. Tom III. Lewicki, *Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych*. Dziwiński, *Zasady algebry*. Moćnik-Maryniak, *Geometria dla wyższych klas*. 3. i 4. wydanie. Logarytmy Kranza. Kawecki i Tomaszewski, *Fizyka dla wyższych klas szkół średnich*. Tomaszewski, *Chemia*. Wyd. 2. i 3. Kozłowski, *Logika elementarna*.
- Klasa VIII.: Ks. Jougan, *Historia Kościoła katolickiego*. Horatius, *Wydanie Sasa*. Tacitus, *Wydanie Müllera*: Vol. I. i *Germania*

Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II, w 5. i 6. wydaniu. Platon: Apologia, Kryton i cztery ostatnie rozdziały z Fedona w wydaniu Christa-Lewickiego. Sofoklesa Antygona w wydaniu Schuberta-Majchrowicza. Homera Odysseja w wydaniu Christa-Jezienickiego. Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Wypisy polskie Stan. Tarnowskiego i Fr. Próchnickiego. Część II. — Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die achte Classe. Goethe, Faust. I. Kleist, Das Kathchen von Heilbronn. Wydanie Graesera. Głabiński-Finkel, Historia i statystyka austr.-węgierskiej monarchii. Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Dziwiński, Zasady algebry. Moćnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. 3. i 4. wydanie. Logarytmy Schlömilcha. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Pechnik, Zarys psychologii.

IV. Temata do piśmiennych wypracowań uczniów klas wyższych.

A. W języku polskim.

W klasie V.a: 1. Opis wylewu rzeki. (Dom.). — 2. Opowiadanie Gerwazego o śmierci ostatniego z Horeszków. (Szk.). — 3. Porównania i metafory ze 140 wierszy I. księgi »Pana Tadeusza«. (Dom.). — 4. Śmierć i pogrzeb Hektora. (Szk.). — 5. Jakimi przymiotami odznaczał się Rymwid? (Na podstawie lektury. Dom.). — 6. Historia powstania miasta Rzymu. (Według lektury Liwiusza. Szk.). — 7. Istota sielanki na podstawie »Wiesława« Kaz. Brodzińskiego. (Dom.). — 8. Ojciec zadżumionych. (Opowiadanie. Szk.). — 9. Opis burzy. (Dom.). — 10. Wypadki po bitwie pod Kunaxą. (Szk.). — 11. Cechy ballady na podstawie znanych ballad. (Dom.). — 12. Arystydes a Temistokles. (Szk.). — 13. Wiosna a młodość. (Dom.). — 14. Charakterystyka Rejenta z komedyi Fredry »Zemsta«. (Szk.).

W klasie V.b: 1. Opis miejsca rodzinnego. (Dom.). — 2. Dworek szlachecki w »Panu Tadeuszu« A. Mickiewicza. (Szk.). — 3. Budowle Egipcyan. (Dom.). — 4. Przygoda Odysseusza z Polifemem. (Szk.). — 5. Jakimi przymiotami odznaczał się Litawor? (Na podstawie lektury. Dom.). — 6. Historia powstania miasta Rzymu. (Według lektury Liwiusza. Szk.). — 7. Istota sielanki na podstawie »Pomarlicy« Szymonowicza. (Dom.). — 8. Młodość Mohorta. (Szk.). — 9. »Latarnik« Sienkiewicza. (Dom.). — 10. Agi-

tacya ks. Robaka w karczmie Horeszki. (Szk.). — 11. Cechy ballady na podstawie znanych ballad. (Dom.). — 12. Bunt wojska greckiego. (Na podstawie Xenofonta. Szk.). — 13. Treść satyry I. Krasieckiego p. t.: »Marnotrawstwo«. (Dom.). — 14. Charakterystyka Cześnika z komedyi »Zemsta« A. Fredry. (Szk.).

W klasie VI.a: 1. Aleksander Wielki a Hannibal. (Dom.). — 2. Treść przeczytanej w ostatnich czasach książki. (Szk.). — 3. Szlachetne zdrowie! Nikt się nie dowie, Jako smakujesz, Aż się zepsujesz. (Dom.). — 4. Jakim kształtem ma młody człowiek szukać swego ożenienia. (Podług M. Reya. Szk.). — 5. Sprawa Halszki z Ostroga. (Na podstawie »Dziejów w Koronie« L. Górnickiego. Dom.). — 6. Charakterystyka głównych postaci w »Odprawie posłów greckich« J. Kochanowskiego. (Szk.). — 7. Analiza uczucia w »Trenach« J. Kochanowskiego. (Dom.). — 8. Jakie znaczenie ma dla człowieka nadzieja? (Z uwzględnieniem wiersza J. Kochanowskiego »Nadzieja«. Dom.). — 9. Charakterystyka Jugurty. (Podług Sallustjusza. Szk.). — 10. Piękność Włoch. (Podług Kl. Janickiego. Dom.). — 11. Żywot Ignacego Krasieckiego. (Szk.). — 12. Wyjaśnić i uzasadnić przykładami z życia i historyi myśl, zawartą w słowach: »Nie mądry, kto wśród drogi Z przestachu traci męstwo; Im sroższe ciernie, głogi, Tem śmielsze zwycięstwo«. (Dom.). — 13. Charakterystyka poezyi polskiej w czasach Stanisława Augusta. (Szk.). — 14. Wytłómaczyć słowa Opalińskiego: »Zacnieś się urodził, ale żyjesz jak flis albo hajduk«. (Dom.).

W klasie VI.b: 1. Suave quisque faber fortunae. (Dom.). — 2. Treść przeczytanej w ostatnich czasach książki. (Szk.). — 3. Rozwój uczucia w »Trenach« J. Kochanowskiego. (Dom.). — 4. Jakimi przymiotami ma się odznaczać dworzanin polski? (Podług L. Górnickiego. Szk.). — 5. Treść i budowa »Odprawy posłów greckich« J. Kochanowskiego. (Dom.). — 6. Charakterystyka J. Kochanowskiego. (Szk.). — 7. Antenor w »Odprawie posłów greckich« a Rymwid w »Grażynie«. (Dom.). — 8. Największa intrata oszczędność. (A. M. Fredro. Dom.). — 9. Osnowa sielanki Szymonowicza »Żeńcy«. (Szk.). — 10. Porównanie życia ludzkiego z biegiem rzeki. (Dom.). — 11. Przyczyny rozwoju literatury polskiej w okresie V. (Szk.). — 12. Wyjaśnić i uzasadnić myśl, zawartą w słowach: »Na górze mieszka sława, A szczęście jeszcze wyżej, Lecz gdy chęć nie ustawa, Wnet się człek do nich zbliży«. (Dom.). — 13. Charakterystyka poezyi polskiej w okresie Stanisława Augusta. (Szk.). — 14. Tok myśli w satyrze Naruszewicza: »Chudy literat«. (Dom.).

W klasie VII.: 1. Porównanie Krasińskiego z Naruszewiczem. (Szk.). — 2. Tęsknota za czemś lepszym. Też same zawsze troski wygnać, człowieka, Któremu nawet w szczęściu jeszcze czegoś trzeba. (Dom.). — 3. Na czym polega szlachetność stylu i harmonia wiersza. (Podług Fr. Dmochowskiego. Szk.). — 4. Rozbiór »Pierwiosnka« A. Mickiewicza. (Szk.). — 5. Monolog Konrada, Prometeusz Aischylosa, Prometeusz Goethego. (Dom.). — 6. Heroizm w utworach A. Mickiewicza. (Dom.). — 7. Objasnić znaczenie zdania A. Mickiewicza:

»Niech każdy, jak Greczyn, głosi dzielność swoją;

«Moeniejszy jestem, cięższą dajcie mi zbroję». (Dom.). —

8. Charakterystyka jednej z postaci w »Maryi« Maleczewskiego. (Szk.). — 9. Wyjaśnić i uzasadnić myśl, zawartą w zdaniu: »Fortuna a Deo est petenda, sapientia a se ipso«. (Dom.). — 10. Grecya a Polska w ostatniej dobie bytu politycznego. (Dom.).

W klasie VIII.: 1. Wyjaśnić i uzasadnić myśl, zawartą w słowach Horacego: »Qui studet optatam cursu contingere metam, Multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit. (De arte poetica. Dom.). — 2. Mickiewicz a Słowacki. (Kilka rysów stycznych na podstawie czytanych utworów. Dom.). — 3. Myśl podstawna »Konrada Wallenroda« a »Irydyona«. (Szk.). — 4. Rozprawka na temat:

»Młodzieńcze! dwie drogi czekają ciebie:

Jedna w wir świata, druga — powrót w siebie«. (A. Mick. Dom.).

5. Charakterystyka hr. Henryka z »Nieboskiej komedyi« Z. Krasińskiego. (Szk.). — 6. Bracia Strawińscy w »Listopadzie« H. Rzewuskiego jako przedstawiciele dwóch kierunków w oświeceniu i w życiu politycznym narodu. (Szk.).

7. »Pamięcią wielkich ludzi w narodzie

Dźwiga się naród, krzepi się duch«. (W formie mowy. Szk.).

8. Kierunki poetyczne u nas po r. 1863. (Szk.).

B. W języku niemieckim.

W klasie V.a: 1. Die polnische Legende von Krakus und Wanda. (Dom.). — 2. Der Graf Adlerstamm auf der Hahnenjagd. (Auf Grund der Schullectüre. Szk.). — 3. Inhaltsangabe des Gedichtes von Mickiewicz »Powrót Taty«. (Dom.). — 4. Vergebung ist des Redlichen Rache. (Nach der Erzählung von Brommer. Szk.). — 5. Nebukadnezar im Krieg und im Frieden. (Dom.). — 6. Eine hochmordische Landschaft. (Dom.). — 7. Inhaltsangabe der Schiller'schen Ballade »Die Bürgschaft«. (Szk.). — 8. Die Folgen der Faulheit. (Dom.). — 9. Inhaltsangabe der Erzählung von Roseg-

ger: »Der Säemann«. (Nach der Schullectüre. Szk.) — 10. Der Tod des letzten Horeszko. (Nach »Pan Tadeusz« Dom.). — 11. Ovids Leben und wichtigste Dichtungen. (Szk.). — 12. Gedankengang in der Schiller'schen Elegie: »Pompeji und Herculani«. (Dom.). — 13. Non scholae sed vitae discimus. (Dom.). — 14. Übersetzung aus dem Polnischen. (Szk.).

W klasie V.b: 1. Androklus und sein Löwe. (Inhaltsangabe. Szk.). — 2. Das Wasser im Dienste des Menschen. (Dom.). — 3. Das Königthum in Ägypten. (Auf Grund der Lectüre. Szk.). — 4. Cyrus. (Charakteristik. Dom.). — 5. Zwei griechische Gesetzgeber: Lykurgus und Solon. (Dom.). — 6. Das Salz und seine Bedeutung. (Dom.). — 7. Der Gedankengang in dem Gedichte von Goethe: »Der Zauberlehrling«. (Szk.). — 8. Eine Hasenjagd zu Wasser. (Nach der Schullectüre. Szk.). — 9. Die Kriegszüge Alexander des Grossen und ihre culturelle Bedeutung. (Dom.). — 10. Die wichtigsten antiken Säulenordnungen. (Szk.). — 11. »Die Kraniche des Ibykus« von Schiller. (Inhaltsangabe. Dom.). — 12. Inhaltsangabe der Ballade von Goethe: »Hochzeitslied«. (Dom.). — 13. Übersetzung aus dem Polnischen. (Szk.). — 14. Der Streit zwischen Achill und Agamemnon. (Nach der Ilias. Dom.).

W klasie VI.a: 1. Der Strom ein Bild des Menschenlebens. (Dom.). — 2. Charakteristik des Totila. (Auf Grund der Lectüre. Szk.). — 3. Dornröschen. (Nacherzählt. Szk.). — 4. Beschreibung des Lindwurms in Schillers »Der Kampf mit dem Drachen«. (Dom.). — 5. Das Glück von Edenhall. (Nach Uhland. Inhaltsangabe. Szk.). — 6. Die Rede des Attinghausen. (Wilhelm Tell. II. 1. Dom.). — 7. Melchthals Bericht. (Aus der Rütlicene in Wilhelm Tell. Szk.). — 8. Der Graf von Habsburg. (Dom.). — 9. Tells Rettung. (Szk.). — 10. Der Taucher. (Dom.). — 11. Charakteristik des Just in Lessings Minna von Barnhelm. (Szk.). — 12. Die Exposition in Lessings Minna von Barnhelm. (Dom.). — 13. Legende vom Hufeisen von Goethe. (Nacherzählt. Szk.). — 14. Der Nutzen des Holzes. (Dom.).

W klasie VI.b: 1. Das Menschenleben verglichen mit den vier Jahreszeiten. (Dom.). — 2. Bernhard von Clairvaux. (Nacherzählt. Szk.). — 3. Kurze Charakteristik des deutschen Märchens. (Szk.). — 4. Der Kampf und die Vorbereitung zu demselben in Schillers »Der Kampf mit dem Drachen«. (Dom.). — 5. Das Glück von Edenhall. (Nach Uhland. Inhaltsangabe. Szk.). — 6. Die Rede des Attinghausen. (Wilhelm Tell. II. 1. Dom.). — 7. Die Abstammung der Schweizer. (Aus der Rütlicene in Wilhelm Tell. Szk.). — 8. Der Graf von Habsburg. (Dom.). — 9. Warum tödtet Tell den

Landvogt? (Szk.). — 10. Der Taucher. (Dom.). — 11. Charakteristik des Werner in Lessings Minna von Barnhelm. (Szk.). — 12. Die Exposition in Lessings Minna von Barnhelm. (Dom.). — 13. Der Schatzgräber von Bürger. (Inhaltsangabe, Szk.). 14. Der Nutzen des Holzes. (Dom.).

W klasie VII.: 1. Kenntnisse sind der grösste Reichtum. (Dom.). — 2. Das Ritterwesen. (Auf Grund der Lectüre, Szk.). — 3. Das Elend der Vertriebenen. (Hermann und Dorothea, I. Ges. Szk.). — 4. Geschichtliche Thatsachen in »Hermann und Dorothea«. (Dom.). — 5. Die Charaktere in Hermann und Dorothea. (Der Pfarrer und der Apotheker, Szk.). — 6. Die geschichtliche Maria Stuart. (Dom.). — 7. Goethe's Zueignung. (Szk.). — 8. Charakteristik des Ritters Paulet in Schillers Maria Stuart. (Dom.). — 9. Die Begegnung der Königinnen in Schillers Maria Stuart. (Szk.). — 10. Kleines ist die Wiege des Grossen. (Dom.).

W klasie VIII.: 1. Vergleich des peloponnesischen Krieges mit dem dreissigjährigen Kriege. (Dom.). 2. Welche Mittel wendet Schiller an, um seinen Tell nicht als Menehelmörder erscheinen zu lassen. (Dom.). — 3. Der Gedankengang in Schillers »Spaziergang«. (Szk.). — 4. Die Charaktere in »Torquato Tasso«. (Tasso und Antonio, Dom.). — 5. Charakteristik der romantischen Schule. (Szk.). — 6. Worin weicht Schiller im Demetrius von der Geschichte ab? (Dom.). — 7. Der Polenflüchtling. (Nach Lennau, Inhaltsangabe, Szk.). — 8. Die Charaktere in Schillers »Jungfrau von Orleans«. (Isabeau und die Jungfrau, Szk.). — 9. Charakteristik der Medea in Grillparzers Drama »Das goldene Vlies«. (Szk.).

Temata piśmiennego egzaminu dojrzałości.

1. Cic. fam. 4, 5, 4—6.: »Servius Sulpicius consolatur... tibi videatur deesse«. Przekład na język polski.

2. Krasiecki Ignacy, Żywoty zaszczytnych mężów: »Smutny był los Focyna... swego wybawiciela«. Przekład na język łaciński.

3. Xen. Mem. II, 4, 1—5: »Ἡζουσα δὲ πρὸς τὸν ἄνδρα ἡλικίας ἑξήκοντος ἔτη ἔτι μὲν οὐκ ἔμελλε γέννησαι.« Przekład na język polski.

4. Główne znamiona poezji Juliusza Słowackiego.

5. Gedankengang der grossen Rede des Marcus Antonius an das Volk in Shakespeare's »Julius Caesar«.

6. a) Rozwiązać układ równań:

$$\frac{1}{x-y} - \frac{1}{x+y} = \frac{2}{x^2 - y^2}$$

$$a^x = \frac{1}{a^{-x}}$$

b) Z koła $x^2 + y^2 = 9$ cm² jak wielki odcinek odetnie linia $y = 2x + 3$ i jak wielka będzie cała cięciwa?

c) Obliczyć wszystkie części trójkąta, w którym są dane: $a = 61$ cm, $\alpha = 53^\circ 7' 48''$, powierzchnia $= 1680$ cm².

V. Przedmioty nadobowiązkowe.

I. Nauka języka ruskiego odbywała się w 3 oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

W I. oddziale poznali uczniowie na podstawie Bukwaru ruskie litery pisane i drukowane, czytali i w miarę potrzeby tłumaczyli na język polski ciągle ustępy tej książki, które po dokładnem objaśnieniu opowiadali po rusku, a piękniejszych wierszyków uczyli się na pamięć. Następnie czytano i opowiadano łatwiejsze ustępy z Ruskiej czytanki dla szkół wydziałowych. Piękniejszych utworów poetycznych uczono się na pamięć. Z gramatyki poznano przygodnie odmianę rzeczownika i czasownika. Uczniowie ćwiczyli się początkowo w ruskim pisaniu, następnie pisali dyktaty i ustępy z pamięci, a z postępowaniem nauki wypracowania także stylistyczne.

W II. oddziale zdawano sprawę z ustępów, wybranych z Ruskiej czytanki dla szkół wydziałowych, uwzględniając głównie ustępy, odnoszące się do historii literatury ruskiej. W ten sposób poznano życie i cenniejsze utwory ruskich pisarzy.

Gramatyki udzielano systematycznie na podstawie Metodycznej gramatyki ruskiej mowy dla IV. klasy szkół 5- i 6-klasowych.

Uczniowie pisali na przemian dyktaty i wypracowania stylistyczne.

W III. oddziale na podstawie Barwińskiego Wyinków z literatury poznali uczniowie w zarysie rozwój i charakterystykę najnowszego okresu ruskiej literatury, życie i dzieła Kotlarewskiego, Artemowskiego, Kwitki, Hrebinki, Szaszkiewicza, Ustyanowicza, Kostomarrowa, Metlińskiego i Szewczenki. Pisano wypracowania stylistyczne.

Uczniowie II. i III. oddziału zdawali sprawę z czytanych utworów ruskich, znajdujących się w tutejszej bibliotece dla uczniów.

2. Historia kraju rodzinnego. Naukę tę wykładano w klasie III.a, III.b, IV.a, IV.b, VII, w 1. półroczu kl. VIII. i w 2. półroczu kl. VI. w myśl programu, przez Wysoką Władzę poleconego.

3. Kaligrafia. Na naukę tę uczęszczali uczniowie klasy I. i II. w dwóch oddziałach. Uczono kaligrafii polskiej według wzorów No-

wickiego i kaligrafii niemieckiej według wzorów Greinera. Kilku uczniów, piszących bardzo dobrze, uczyło się pisma rondowego.

4. Gimnastyka. Nauka gimnastyki odbywała się w 6 godzinach tygodniowo. Uczniów, uczęszczających na tę naukę, podzielono na sześć oddziałów. Każdy oddział odbywał ćwiczenia gimnastyczne raz na tydzień.

Wszystkie oddziały przerabiały w każdą lekcję: 1) ćwiczenia wolne naprzemian laskami żelaznymi i ciężkami, częścią w miejscu, częścią w pochodzie, częścią ćwiczenia wspólne, częścią obrazowe, 2) ćwiczenia rzędowe, 3) ćwiczenia rejonowe, 4) ćwiczenia na przyrządach, 5) ćwiczenia w budowaniu piramid, w zapasach i igrzyskach ze stosownem stopniowaniem i zmianą.

Z ćwiczeń na przyrządach wzięto z uczniami oddziału najniższego ćwiczenia w 1. i 2. stopniu, z oddziałem 2. — 6. ćwiczenia w 3. stopniu i znaczną liczbę ćwiczeń w 4. stopniu.

5. Nauka rysunków odbywała się w 3 oddziałach po 2 godziny na tydzień; oddziały drugi i trzeci dzieliły się na dwie grupy.

Podług wzorów, kreślonych przez nauczyciela na tablicy, zaznaczał się uczniom oddziału I. ze sposobem kreślenia linii prostej w rozmaitych kierunkach, kąta prostego, kwadratu, prostokąta, trójkąta równobocznego, sześciokąta, ośmiokąta, koła i pięciokąta. Na tle tych figur rysowano ornamenta geometryczne. Posługując się wzorem na tablicy, wyjaśniano charakterystykę najważniejszych typów ornamentu. Rysowano liście i kwiaty stylizowane, kielichy kwiatowe, rozety, ornamenta wolne, ciągłe i wypełniające na motywach ludowych, renesansowych i greckich.

Uczniowie oddziału II., grupy 1. rysowali podług wzoru na tablicy liście, gałązki i kwiaty akantu na motywach renesansowych.

Uczniom oddziału II., grupy 2. wyjaśniano zasady mieszania i harmonii barw. Rysowano i nakładano barwami trudniejsze ornamenta płaskie wielobarwne podług wzorów Andla i Steigla.

Używając odpowiednich przyborów, wyjaśniano uczniom oddziału III., grupy 1. sposobem poglądowym główne zasady perspektywy wolnej i oświetlenia. Rysowano z modeli drewnianych bryły, a z modeli gipsowych naczynia starożytne, uwzględniając zjawiska perspektywy i oświetlenia.

Podług modeli gipsowych rysowali uczniowie oddziału III., grupy 2. ornamenta plastyczne, architektoniczne członki i ozdoby, medaliony, maski i popiersia. Najstarsi uczniowie tego oddziału rysowali głowy podług wzorów, studyowali martwą naturę, rysowali wewnątrz sali rysunkowej, korytarze i klatkę schodową budynku; studyowali głowy z natury.

6. Śpiew. Nauki tego przedmiotu udzielano w dwóch oddziałach po 2 godziny w tygodniu.

W oddziale pierwszym poznali uczniowie w stosownych rozmiarach teorię muzyki w zastosowaniu do śpiewu. Śpiewano ćwiczenia interwałowe w tonacjach dur i mol w rozmaitym takcie i rytmie na jeden i dwa głosy.

W drugim oddziale śpiewano, uwzględniając przeważnie autorów polskich, msze łacińskie z akompaniamentem smyczkowej orkiestry, pieśni kościelne i świeckie na chór mieszany i męski, tudzież kantaty na chór męski z akompaniamentem orkiestry. Oddział ten śpiewał na nabożeństwach uczniów w kościele i na uroczystościach szkolnych w zakładzie.

7. Nauki muzyki udzielano na skrzypcach, na wioli, na wiolonczeli, na basach, na flecie i na klawecie.

Niższy oddział grywał ćwiczenia początkowe, wyższy etudy, duety, tercety i kwartety.

Orkiestra gimnazyalna grywała uwertury, marsze, kawalki operowe i narodowe.

VI. Fundusz zapomogi ubogich uczniów.

Majątek zarodowy z końcem roku szkolnego 1900. wynosił 5289 K 33 h. W roku 1900/1901. udzielono zapomogi na lekarstwa 114 uczniom w łącznej kwocie 185 K 38 h i powiększono o 84 K 97 h kapitał zarodowy, który obecnie wynosi 5374 K 30 h.

P. T. lekarzom miejscowym za bezpłatne leczenie uczniów i W. Alfredowi Weissowi, aptekarzowi, za opust w cenie lekarstw, dostarczanych ubogim uczniom, składa Dyrekcya najszczerze podziękowanie.

VII. Statystyka uczniów.

	K L A S A														Razem
	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.	VIII.	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b			
I. Liczba uczniów.															
Przy końcu roku szkolnego 1900	52	56	36	37	43	40	37	39	36	33	41	36	33	519	
Na początku roku szk. 1901	57	60	45	51	34	30	40	34	35	35	34	28	39	553	
W ciągu roku szk. przybyło	1	1					1				1	3		7	
Wogóle przyjęto	58	61	45	51	34	30	40	35	35	35	35	31	39	560	
Miedzy tymi przyjęto:															
z innych zakładów:															
a) do klas wyższych	54	54	2	2	1	3		1	1	3	1	3		125	
b) repetentów	1	1							1			1	1	7	
z tutejszego zakładu:															
a) do klas wyższych			39	45	30	26	39	32	30	30	34	25	33	392	
b) repetentów	3	6	4	4	3	1	1	2	3	2		2	5	36	
W ciągu roku wystąpiło z zakładu	4	14	4	2	2	2		1	6	6	1	2	2	47	
Liczba uczniów publicznych z końcem roku 1901	54	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	513	
2. Według miejsca urodzenia było:															
z Bochni	8	5	12	11	6	4	6	4	4	8	1	8	7	88	
z powiatu bocheńskiego	20	26	8	22	11	10	11	13	8	3	15	7	11	170	
" brzeskiego	11	8	8	2	12	5	13	5	8	6	5	5	6	99	
" limanowskiego	1	2		3		1	1		2	1	1	7		20	
" mieleckiego						2	1	1		1	1			6	
" myślenickiego													1	2	
" wielickiego				2		2	2			1	2		3	16	
z innych powiatów	12	6	11	8	3	4	5	10	7	9	7		8	99	
z Bukowiny	1													1	
z Moraw												1		1	
z Cesarstwa Rosyjskiego	1		2				1	1			2	1		9	
z W. Ks. Poznańskiego				1									1	2	
Razem	54	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	513	
3. Według języka ojczystego było:															
mówiących po polsku	51	46	41	49	32	28	40	33	29	29	34	29	37	511	
" ruskim		1												1	
" niemiecku								1						1	
Razem	51	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	513	
4. Wyznania było:															
katolickiego, obrz. łacińskiego	53	46	40	46	32	27	40	32	28	26	30	25	34	487	
" " greckiego		1	1	1				1		1	1	1	2	11	
ewangelickiego												2		2	
mojżeszowego	1			2		1		1	1	2	3	1	1	13	
Razem	54	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	513	

		K L A S A														Razem
		I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII. VIII		
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b			
5. Wiek uczniów:																
Lat 11 miało	9	12	21
» 12	14	10	8	9	41
» 13	12	9	11	10	3	3	48
» 14 »	10	10	14	11	7	7	4	4	67
» 15 »	6	5	3	11	8	7	6	8	1	8	63
» 16 »	5	1	1	5	4	8	6	5	9	7	4	3	.	.	.	59
» 17 »	1	2	5	3	13	9	3	5	5	10	6	.	.	62
» 18 »	1	3	.	6	4	11	5	9	7	7	1	.	54
» 19 »	2	.	3	4	3	3	6	3	12	4	.	40
» 20 »	1	.	1	1	7	2	6	9	.	27
» 21 »	1	.	1	.	3	1	4	10	.	23
» 22 »	1	5	.	6
» 23 »	1	1	.	2
Razem	54	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	30	.	513
6. Według miejsca pobytu rodziców było:																
z Bochni	22	10	24	19	9	7	13	14	7	19	5	12	13	11	.	185
z powiatu bocheńskiego	19	24	5	23	12	10	10	10	9	3	14	5	10	6	.	160
» » brzeskiego	10	8	10	2	10	5	12	5	10	4	8	5	6	5	.	100
» » limanowskiego	1	2	.	2	.	1	1	.	.	1	1	.	.	1	.	10
» » mieleckiego	2	1	1	.	.	1	.	1	.	.	6
» » myślenickiego	1	1	.	2
» » wielickiego	1	.	2	.	2	2	4	3	1	1	1	4	2	.	23
z innych powiatów	2	2	1	1	1	1	.	.	.	1	3	6	2	4	.	24
z Cesarstwa Rosyjskiego	1	.	.	.	1	.	.	.	1	3
Razem	54	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	30	.	513
7. Według stanu rodziców było:																
synów właścicieli dóbr	1	.	.	1	.	2	.	1	2	.	.	.	7
» dzierżawców	1	1	.	1	.	2
» mieszczań	8	.	8	.	1	.	3	1	1	2	3	3	5	.	.	35
» rolników	11	25	7	15	17	12	19	14	13	6	15	9	14	7	.	184
» urzędników państw.	4	6	4	6	.	1	2	2	2	3	3	5	1	1	.	40
» » autonom.	1	2	1	1	.	2	.	3	.	.	2	2	.	14
» wojskowych	1	1	.	1	3
» adwokatów	1	2	.	.	.	3
» notariuszy	1	1
» profesorów szkół średn.	1	.	2	1	.	1	1	1	.	2	1	.	.	10
» nauczycieli szkół lud.	4	.	1	1	4	3	1	2	.	1	3	2	2	3	.	27
» lekarzy	2	1	.	.	1	.	.	4
» aptekarzy	1	1
» inżynierów	2	1	1	.	.	.	4
» przemysłowców	5	3	1	6	1	4	.	3	1	.	1	25
» kupców	1	.	2	2	2	1	2	1	.	.	.	11
» oficyalistów prywatnych	1	4	.	.	1	1	.	1	1	1	.	3	.	.	12
» sług państwowych	9	8	8	15	5	4	7	6	4	7	1	.	3	4	.	81
» » autonomicznych	2	1	.	.	3
» » prywatnych	1	.	.	1	1	.	.	.	1	.	.	1	.	1	.	6
sierot	6	3	2	.	.	.	7	.	2	4	4	.	6	6	.	40
Razem	54	47	41	49	32	28	40	34	29	29	34	29	37	30	.	513

VIII. Zbiory naukowe.

Biblioteka nauczycielska zawiera 2791 dzieł w 5106 tomach, 3182 programów szkolnych, 23 obrazów i 2 modele do nauki filologii klasycznej.

Dziela kupione i w darze otrzymane: Berliner Philologische Wochenschrift. Biblioteka Warszawska. Eos. Kwartalnik historyczny. Poradnik językowy. Przegląd Filozoficzny. Przegląd Polski. Przewodnik bibliograficzny. Przewodnik naukowy i literacki. Fries-Menge, Lehrproben und Lehrgänge aus der Praxis. Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. Zeitschrift für den mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht.

Fischer K., Einleitung in die Geschichte der neuern Philosophie. Kant Im., Marzenia jasnowidzącego. Ueberweg-Heinze, Grundriss der Geschichte der Philosophie. Knackfuss und Zimmermann, Allgemeine Kunstgeschichte. Odrzywolski St., Renesans w Polsce.

Fijałek J., Mistrz Jakób z Paradyża i uniwersytet krakowski w okresie soboru bazylejskiego.

Demosthenes, Ausgewählte Reden. Für den Schulgebrauch erklärt von Sörgel. Herodotos. Für den Schulgebrauch erkl. von J. Sitzler. Homeros, Odysseia. Für der Schulgebrauch erkl. v. F. Weck. Plato: Verteidigungsrede des Sokrates und Kriton, Euthyphron, Laches, Protagoras. Für den Schulgebrauch erklärt von H. Bertram. Hansen R., Methodischer Lehrer-Kommentar zu Xenophons Anabasis. Malfetherthner A., Realerklärung und Anschauungs-Unterricht bei der Lectüre der griechischen Classiker.

Gurlitt L., Anschauungstafeln zu Caesars Bellum Gallicum. Cicero: Rede gegen L. Sergius Catilina. Rede gegen C. Verres. Buch IV: De signis, Buch V: De suppliciis. Für den Schulgebrauch erklärt von K. Hachtmann. Rede über das Imperium des Cn. Pompeius. Für den Schulgebrauch erklärt von A. Deuerling. Cato maior de senectute. Für den Schulgebrauch erklärt von H. Anz. Laelius de amicitia. Für den Schulgebrauch erklärt von A. Strelitz. De officiis libri tres. Für den Schulgebrauch erklärt von P. Dettweiler. Kubik J., Realerklärung und Anschauungs-Unterricht bei der Lektüre Ciceros. Zielinski Th., Cicero im Wandel der Jahrhunderte. Ovidius, Metamorphosen. Für den Schulgebrauch erklärt von H. Magnus. Engelmann R.,

Bilder-Atlas zu Ovids Metamorphosen. Lange A., Methodischer Lehrer-Kommentar zu Ovids Metamorphosen. Sallustius: Bellum Catilinae. De bello Jugurthino liber. Für den Schulgebrauch erklärt von J. H. Schmalz. Tacitus: Annales. Für den Schulgebrauch erklärt von W. Pfitzner. De origine, situ, moribus ac populis Germaniae liber. Für den Schulgebrauch erklärt von G. Egelhaaf. Kubik J., Realerklärung und Anschauungs-Unterricht bei der Lektüre des Tacitus. Thesaurus linguae latinae. Vol. I. fasc. 1.—2. Teichmüller G., Literarische Fehden im vierten Jahrhundert vor Chr.

Birkenmajer A., Mikołaj Kopernik. Cz. I. Chmielowski P., Historia literatury polskiej. Martini Cromeri Polonia. Wydal W. Czermak. German L., Henryk Ibsen. Juszkiewicz, Melodye ludowe litewskie, wydane przez Z. Noskowskiego i J. Baudouina de Courtenay. Cz. I. Paprocki B., Dwie broszury polityczne. Wydal J. Czubek. Rydel L., Zaczarowane kolo. Stanisława ze Szczodrkowie Rozmowa pielgrzyma z gospodarzem o niektórych ceremoniach kościelnych. Wydal Z. Celichowski. Tetmajer K., Poezye. Zdziechowski, Szkice literackie. Zych M., Syzyfowe prace.

Arnold R., Geschichte der deutschen Polenlitteratur. Erster Band. Flach J., Studya nad współczesnym dramatem niemieckim. Hebbel Fr., Demetrius. Weithrecht C., Das deutsche Drama. Heyne M., Deutsches Wörterbuch. Heyse J. Ch. A., Allgemeines verdeutschendes und erklärendes Fremdwörterbuch.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Tom. 30.—32. Karłowicz J., Słownik gwar polskich. Tom 1. i 2. Kokorudz i Konarski, Gramatyka języka ruskiego dla Polaków. Krasnowolski A., Systematyczna składnia języka polskiego.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny. Tom 39. i 40. Jahreshefte des österreichischen archäologischen Institutes in Wien. Bd. III, Hft. 2. Bd. IV. Jireček H. darował swe prace: Unser Reich vor zwei tausend Jahren, Unser Reich zur Zeit der Geburt Christi, Karten zur Geschichte des heutigen österreichisch-ungarischen Reichs-Territoriums während des ersten christlichen Jahrtausends.

Christof M., Das Bankwesen. Sprawozdanie Komisji fizyograficznej. T. 35. Wünsche O., Schullflora von Deutschland.

Biblioteka dla uczniów zawiera dzieł do czytania 1247 w 2216 tomach, mianowicie:

1. dzieł polskich:	a) dla uczniów klas niższych	247 w 390 tomach,
	b) dla uczniów klas wyższych	501 w 953 tomach,
	razem.	748 w 1343 tomach,

2. dzieł ruskich. 32 w 45 tomach,
 3. dzieł niemieckich: a) dla uczniów klas niższych 201 w 216 tomach,
 b) dla uczniów klas wyższych 266 w 612 tomach,
 razem. . 467 w 828 tomach.

Wypożyczono w roku 1900/1901:

klasy	uczniom	książek polskich	uczniom	książek ruskich	uczniom	książek niem.	książek razem
II. a	40	253	—	—	—	—	253
II. b	48	550	—	—	—	—	550
III. a	31	264	—	—	—	—	264
III. b	29	305	—	—	—	—	305
IV. a	39	327	—	—	10	10	337
IV. b	34	250	2	4	17	17	271
V. a	18	102	9	21	11	11	134
V. b	20	120	4	6	10	10	136
VI. a	30	390	10	14	24	50	454
VI. b	25	340	—	—	24	45	385
VII.	36	362	2	5	28	50	417
VIII.	24	80	1	4	20	37	121
razem	374	3343	28	54	144	230	3627

Do biblioteki tej przybyły w roku szkolnym 1901. następujące książki: Beecher-Stowe, Chata wuja Toma. Belza Wł., Baśń o dobrym synu. Bobrzyński M., Jan Ostroróg. Chłędowski K., Dwie wizyty w Anglii. Czajkowski M., Szwedzi w Polsce. Dygasiński A., Przygody młodzieńca czyli Robinson polski. Grimm A. L., Powieści z tysiąca i jednej nocy. Hering J., Dzieci Klanu. Jacolliot L.-Jurkiewicz, Tajemnice Afryki. Kaczkowski Z., Wybór pism. Mayne-Reid-Zaleska, Dolina bez wyjścia. Misye katolickie. Nałęcz Edw., Z bliska i z daleka. Orzeszkowa E.: Argonauci, Eli Makower, Iskry. Przyborowski W., Namioty wezyra. Sewer: Szkice z Anglii, Nafta. Sienkiewicz: Krzyżacy, Pisma młodociane, Quo vadis w wydaniu Bobina. Sigurd, Sprzedany sierota. Stephenson R., Skarby na wyspie. Strażynska H., Sieciech i królewicze. Turczyński J.: Dzieci puszczy, Po długiej nocy. Z niedalekiej przeszłości. Umiński Wł., Podróż bez pieniędzy. Zaleska M. J.: Gwiazda Sudanu, Mieszkaniec puszczy, Młody wygnaniec, Z pałaców i chat. Zmogas, Pożary i zgłiszczą.

Barwiński Oł.: Wyimki z narodnoǳi literatury ukraińsko-ruskoǳi XIX. wiku, Ruska czytanka dla wyższych klas szkół sereǳnych. Cz. I. Makarowski M., Poemy. Puszkina-Josyfowicz, Kazki. Suche-

wycz W.: Wid Reskida do Andiw, Zapysky szkolara. Wowczok M., Narodni opowidania.

Barack M., Wilhelm Tell. Barfus E.: Bei den Flibustiern auf Cuba, Im Lande der Buren. Beecher-Stowe-Hoffmann, Onkel Toms Hütte. Behrendt W., Pytheas von Massilia und seine Meerfahrt nach dem Bernsteinlande. Coscience-Heinrichs, Der Löwe von Flandern. Mayne-Reid-Schwerdt, Im afrikanischen Busch. Moritz P., Die letzten Tage von Pompeji. Nach Edward Bulwer Lytton frei bearbeitet. Salsgari-Wihlfart, Die Piraten des Malaiischen Meeres. Steingruber Alfr., Der Herzenskaiser. Verne-Hoffmann, Fünf Wochen im Luftballon. Viribus unitis. Das Buch vom Kaiser.

Gabinet geograficzny ma 113 map ściennych, 22 atlasów, 43 obrazów geograficznych, 9 globusów i 1 telluryum.

Kupiono: Ziegler, Wandkarte der Schweiz.

Gabinet historyczny ma 66 map ściennych, 19 atlasów, 95 obrazów historycznych i 61 fotografii.

Kupiono: Spruner-Bretschneider, Historischer Wand-Atlas.

Gabinet fizyczny zawiera 315 przyrządów i 41 modeli.

W ciągu roku szkolnego 1901. przybyły następujące przyrządy: maszyna elektryczna z pierścieniem Wintera, kolej elektryczna, elektrometer kwadransowy do demonstracyi, stos Zamboniego, krąg optyczny podług Hartla.

Gabinet przyrodniczy ma: w dziale «Zoologia» 357 okazów, 11 pudełek z owadami, 8 modeli, 74 tablice ściennych, 7 atlasów; w dziale «Botanika» 1080 okazów, 16 zielników, 94 modeli, 21 tablice ściennych, 2 atlasy; w dziale «Mineralogia i geologia» 427 okazów, 177 modeli i 1 atlas.

Nabyte podczas roku szkolnego przedmioty są następujące: Reicherta mikroskop, model języka, pilch, luskowiec długoogoniasty.

Gabinet rysunkowy ma modeli: 44 gipsowych, 7 drewnianych i 15 drutowych; wzorów rysunkowych: zeszytów 42, tablice 264.

Biblioteka książek szkolnych dla ubogich uczniów zawiera 1222 książek. W ciągu roku szkolnego wypożyczono 282 uczniom 815 książek.

Pozostałość kasowa z roku 1899/1900 518 K 35 h

Wny dr. Górski Czesław ofiarował 10 « — «

Odsetki od kapitału 24 « 37 «

Razem 552 K 72 h

Na oprawę książek wydano 49 « 96 «

Pozostaje na rok 1901/1902: 502 K 76 h

Pozostałość kasową złożono w bocheńskiej powiatowej Kasie Oszczędności na książeczkę Nr. 4312.

IX. Kronika Zakładu.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z d. 14. czerwca 1900 l. 12443 nadal posadę nauczycielską profesorowi tutejszego zakładu, Wiktorowi Schmidtowi, w c. k. Gimnazjum III. w Krakowie, profesorowi, Franciszkowi Chowańcowi, w c. k. Gimnazjum św. Jacka w Krakowie, nauczycielowi, Karolowi Bobrzyńskiemu, w c. k. Gimnazjum w Podgórzu, zastępcy nauczyciela, Franciszkowi Walezakowi, w c. k. Gimnazjum w Stryju; posadę zaś nauczycielską w tutejszym zakładzie nadal Włodzimierzowi Służewskiemu, nauczycielowi c. k. Gimnazjum w Buczaczu, Karolowi Stachowi, nauczycielowi c. k. Gimnazjum w Stanisławowie, Franciszkowi Tyczce, zastępcy nauczyciela c. k. Gimnazjum III. w Krakowie.

Wys. c. k. Rada Szkolna krajowa reskryptem z dnia 25. lipca 1900 l. 17606 przeniosła zastępców nauczycieli: Mroziekiego Franciszka do c. k. Wyższej Szkoły realnej, Spychalowieza Bronisława do c. k. Gimnazjum w Tarnowie i Kazimierza Lewandowskiego z c. k. Gimnazjum w Tarnowie do tutejszego zakładu.

Wys. c. k. Rada Szkolna krajowa reskryptem z dnia 26. lipca 1900 l. 13377 i 14100 zamianowała zastępcami nauczycieli w tutejszym zakładzie Tomasza Dyducha i Antoniego Talara.

Wys. c. k. Rada Szkolna krajowa reskryptem z d. 2. października 1900 l. 26395 poruciła naukę gimnastyki, jako przedmiotu nadobowiązkowego, zastępcy nauczyciela, Tomaszowi Dyduchowi.

Wys. c. k. Rada Szkolna krajowa reskryptem z d. 16. października 1900 l. 26130 i z dnia 2. maja 1901 l. 11484 zatwierdziła nauczycieli, dr. Marcina Sasa i Włodzimierza Służewskiego, w nauczycielstwie i nadała im tytuł c. k. profesorów.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 30. listopada 1900 najlaskawiej przyznać dyrektorowi, Michałowi Żulkiewiczowi, szóstą rangę służbową.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 12. stycznia 1901 l. 36731 udzielił zastępcy nauczyciela, Tomaszowi Dyduchowi, zmniejszenia liczby godzin do połowy przepisanego wymiaru na przeciąg drugiego półrocza bieżącego roku szkolnego.

Dnia 10. września młodzież szkolna wraz z gronem nauczycieli uczestniczyła w żałobnem nabożeństwie za spokój duszy ś. p. Najdostojniejszej Cesarzowej i Królowej Elżbiety.

Dnia 26. września odbyła się w zakładzie uroczystość szkolna, połączona z uroczystem nabożeństwem w kościele, z powodu jubileu-

szu 70. rocznicy urodzin Jego Cesarskiej i Królewskiej Apostolskiej Mości.

Dzień 4. października, jako dzień Imienin Najjaśniejszego Pana, święcił zakład uroczystem nabożeństwem.

Dnia 19. listopada z powodu Imienin ś. p. Najjaśniejszej Pani Cesarzowej Elżbiety odbyło się uroczyste nabożeństwo.

Dnia 1. grudnia odbył się w budynku szkolnym wieczorek muzykalno-deklamacyjny ku uczczeniu ś. p. Adama Mickiewicza.

Od dnia 11. do dnia 14. marca odbywał lustrację zakładu c. k. krajowy Inspektor szkół średnich, JW. Dr. Ludomil German.

Piśmienny egzamin dojrzałości trwał od dnia 6. do dnia 10. maja, ustny zaś odbył się pod przewodnictwem JW. Dr. Ludomila Germana, c. k. krajowego Inspektora szkół średnich, w czasie od dnia 28. maja do dnia 1. czerwca.

Dnia 14. maja odbył lustrację nauki rysunków Antoni Stefanowicz, fachowy Inspektor tego przedmiotu.

Dnia 28. czerwca odbyło się żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda.

X. Franciszek Lipiński, miejscowy dziekan i delegat biskupi dla nadzorowania nauki religii w tutejszym zakładzie, przysłuchiwał się w ciągu roku nauce religii w odpowiednim czasie i zakresie.

W ciągu roku szkolnego młodzież katolicka przystępowała trzy razy do spowiedzi i komunii świętej. Prócz tego uczniowie z własnej woli licznie i często odbywali spowiedź i przystępowali do komunii świętej.

Rok szkolny zakończono dnia 29. czerwca uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

X. Wychowanie fizyczne.

Stan zdrowia tutejszej młodzieży szkolnej był w ciągu roku szkolnego pomyślny. Zdrowe powietrze w mieście i w okolicy, korzystne pod względem higienicznym położenie budynku szkolnego i troskliwa opieka miejscowych lekarzy ważną tu odgrywają rolę przy funduszu, z którego zakład może mieć pieniądze na lekarstwa dla ubogich uczniów.

Chwile, wolne od nauki, spędza młodzież, oddając się grom i zabawom, na obszernem podwórzu gimnazyalnem wśród cienistych drzew.

W porze zimowej ślizgali się uczniowie na stawie salinarnym

i na stawach koło toru kolejowego; w porze zaś letniej odbywali przechadzki w towarzystwie nauczycieli w blizkie i dalsze okolice Bochni.

XI. Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1. J. E. Pan minister W. i O. oznajmił rozporządzeniem z dnia 25. kwietnia 1900 l. 9131, że ulgi, wyliczone w ustępie 4. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 10. grudnia 1885 l. 22906 można przyznać tylko tym kandydatom, którzy egzamin dojrzałości (gimnazyalny) powtarzają po raz pierwszy.

2. J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 19. maja 1901 l. 530 oznajmił: W szkołach średnich należy uważać za repetentów (niedobrowolnych) tych uczniów, powtarzających klasę, którzy za drugie półrocze bezpośrednio poprzedzającego roku szkolnego w tym samym zakładzie lub innym tej samej kategorii otrzymali na mocy klasyfikacyi końcowej świadectwo drugiego lub trzeciego stopnia, a również i tych, którzy mimo otrzymanego pozwolenia nie poddali się egzaminowi poprawczemu.

Za powtarzających kurs roczny dobrowolnie należy uważać tych uczniów, którzy powtarzają klasę, chociaż w bezpośrednio poprzedzającym roku szkolnym ukończyli tę samą klasę z postępem dostatecznym.

Za repetentów nie należy uważać uczniów, przyjętych na podstawie egzaminu wstępnego do klasy, którą już w całości lub częściowo ukończyli.

3. Wys. c. k. Rada Szkolna krajowa okólnikiem z d. 21. maja 1901 l. 12998 wzywa grona nauczycielskie, aby zastosowały całą surowość przepisów wobec uczniów, przebiegających się w ubrania cywilne dla zapewnienia bezkarności swym wybrykom, aby nie zezwalały na używanie mundurków bez odznak i na zmiany w kroju i barwie, aby nakłaniały uczniów do zachowania porządku i czystości.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

za drugie półrocze roku szkolnego 1901.

Tłusciejszy druk oznacza stopień pierwszy z odnaczeniem.

Klasa I. A.

Fal Jan,
Feliks Antoni,
Górski Kazimierz.
Kądziołka Jan,
Panna Marcin.
Zieliński Tadeusz.
Bernacki Marceli,
Białikiewicz Roman,
Bill Piotr,
Bittner Ludwik,
Dziegielel Alojzy,
Dziubiński Bolesław,
Gawenda Eugeniusz,
Glodt Ludwik,

Kalisz Ludwik,
Koloszek Karol,
Kołodziejski Paweł,
Krobiecki Mieczysław,
Kuc Franciszek,
Kulma Szczepan,
Łędziński Stanisław,
Lohm Władysław,
Łużeczki Józef,
Marcisiewicz Tadeusz,
Marszałski Władysław,
Miekina Józef,
Miżerski Czesław,
Pacula Stanisław,
Pięta Jan,

Piotrowski Stanisław,
Polek Jan,
Przybyś Stanisław,
Skibniewski Alojzy,
Strisower Joachim,
Studnicki Witold,
Szuro Eustachy,
Urbański Józef,
Wojciechowski Józef,
Wroniewicz Maryan,
Wszolek Roman,
Zaczek Wincenty,
Zborowski Alexander,
Zechenter Władysław.

Stopień drugi otrzymali 3 uczniowie, stopień trzeci 1; do egzaminu poprawczego przeznaczono 7 uczniów.

Klasa I. B.

Cierniak Andrzej.
Długosz Teofil.
Kubicki Józef.
Niewolak Konstanty.
Nikolay Stanisław.
Bartyzel Jan,
Datka Władysław,
Długosz Andrzej,
Fela Józef,
Fortuna Jan,
Gruszkowski Michał,
Iwański Jan,
Kapcia Jan,
Kociolek Franciszek,

Król Jan,
Krupa Józef,
Krzyszkowski Józef,
Kulas r. Babraj Antoni,
Lach Wojciech,
Łącki Franciszek,
Łotocki Alexander,
Moll Edward,
Nosek Mieczysław,
Piątkowski Jan,
Pięchura Mikołaj,
Pilny Włodzimierz,
Prącik Eugeniusz,
Rerutko Piotr,

Rogal Wacław,
Rynduch Franciszek,
Safiński Władysław,
Sajak Józef,
Stabrawa Marcin,
Stokłosa Władysław,
Trepka Franciszek,
Trepka Władysław,
Trytek Stanisław,
Tyrcha Władysław,
Wawrowski Felix,
Widelka Jan,
Wójtowicz Józef,
Zdun Józef.

Stopień drugi otrzymali 3 uczniowie, do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

Klasa II. A.

Baron Stanisław.
Grzybek Stanisław.
Pfaneta Jan.
Sadowski Edward,
Switalski Jerzy.
Białoszezyński Wład.,
Chrobak Walenty,
Czachurski Ludwik,
Dragan Hugo,
Długowski Stanisław,
Gajdecki Tadeusz,
Galaś Piotr,
Gawenda Edward,

Gebica Jan,
Góslar Julian,
Janiec Władysław,
Jarosiński Antoni,
Kamionka Michał,
Karpiński Władysław,
Kolomażnik Karol,
Krzemiński Edward,
Lelo Józef,
Maiss Zdzisław,
Matusiński Zdzisław,
Mazur Jan,
Mózgowiec Józef,
Nodzyński Karol,

Nowakowski Wacław,
Paruch Eugeniusz,
Plader Jan,
Rybicki Franciszek,
Sarna Józef,
Schwab Jan,
Schwab Teodor,
Staśko Łukasz,
Sukiemik Stefan,
Szydłowski Władysław,
Tucholski Bogusław,
Winiarski Karol,
Wróbel Józef.

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń.

Klasa II. B.

Chwastek Antoni,
Grodecki Roman,
Kuc Franciszek,
Majka Władysław,
Pietras Wojciech,
Tylka Stanisław.
Brzeziński Wacław,
Dzwigaj Baltazar,
Filipczyk Jan,
Flasiński Franciszek,
Fluhr Michał,
Gaik Antoni,
Górski Stanisław,
Grodecki Stanisław,
Güntner Maryan,

Harabasz Jan,
Kala Mieczysław,
Kaleta Ludwik,
Kostuch Jan,
Kucharski Piotr,
Kulezycki Józef,
Lalik Władysław,
Langer Bruno,
Michałowski Konstanty,
Mikoszewski Tadeusz,
Nabielec Walenty,
Ogarek Henryk,
Ossoliński Jerzy,
Ożegański Stanisław,
Porębski Jan,

Possinger Edward,
Prostak Stanisław,
Romański Bronisław,
Rzepka Jan,
Samoder Franciszek,
Śliwa Józef,
Stokłosa Andrzej,
Szaflarski Wojciech,
Trojanowski Franciszek,
Turchalski Władysław,
Wilezyński Tadeusz,
Wiśniewski Edward,
Wojakowski Wincenty,
Zaczek Szymon,
Zborowski Józef.

Stopień drugi otrzymali 2 uczniowie, do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

Klasa III. A.

Głąb Jan,
Kargól Adam.
Majka Józef.
Rudziński Stefan.
Serwin Stanisław.
Babraj Jan,
Barwiolek Stanisław,
Budzyn Józef,
Gajewski Julian,
Gzyl Wojciech,

Jaroński Ludwik,
Kuc Henryk,
Ludkowski Józef,
Martynowski Alexander,
Migdal Stanisław,
Nowak Franciszek,
Pacyna Stanisław,
Plader Józef,
Porębski Stanisław,
Slizowski Jan,

Smoluchowski Józef,
Sroka Ludwik,
Szafraniec Stefan.
Szlamka Edward,
Tęcza Stanisław,
Tyreha Alexander,
Wajda Augustyn,
Wilk Stanisław,
Wroniewicz Władysław,
Zięba Jan.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

Klasa III. B.

Bogacz Andrzej.
Golarz Władysław,
Goroń Władysław.

Szwenk Zygmunt.
Bujak Stanisław,
Capik Mieczysław,

Cierniak Andrzej,
Hienoch Jan,
Kaczmarczyk Józef,

Kala Józef,
Koloszek Roman,
Leyko Michał,
Łosiowski Stanisław,
Majka Stanisław,
Matyasik Władysław,

Mączka Michał,
Mroziński Ferdynand,
Nebenzahl Baruch,
Pawulski Marcin,
Paczek Wojciech,
Piechowiec Wincenty,

Pytel Jakób,
Seruga Józef,
Stawarz Teofil,
Stawiarczyk Antoni,
Wilkowicz Stanisław,
Zgraja Adam.

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń.

Klasa IV. A.

Cierniak Andrzej,
Karczmarczyk Antoni.
Książek Jan,
Matyasik Jan,
Wróblewski Kazimierz.
Banaś Jan,
Biernat Andrzej,
Czekaj Szczepan,
Feix recte Willda Rudolf,
Gaca Michał,

Jarosz Jan,
Jarosz Wawrzyniec,
Jelinek Wiktor,
Kowalski Stefan,
Kramarski Józef,
Krawczyk Michał,
Mikołajczyk Henryk,
Musiał Albin,
Nabielec Józef,
Niewolski Stanisław,
Nowojowski Teofil,

Ogarek Julian,
Orłowicz Józef,
Plaschke Emil,
Pytko Stanisław,
Schindler Wilhelm,
Stodki Józef,
Steiner Józef,
Widomski Władysław,
Zbiegieł Jan,
Żyła Stanisław.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 9 uczniów.

Klasa IV. B.

Grodecki Henryk,
Kuc Władysław.
Paryło Franciszek,
Piotrowicz Ludwik,
Stegmann Rudolf.
Bardel Józef,
Daniec Tomasz,
Helpa Franciszek,
Hodobod Alfred,
Kania Jan,

Kargól Julian,
Kaucki Otton,
Lipski Stanisław,
Machnicki Adam,
Majta Franciszek,
Matyaszek Józef,
Michalik Benedykt,
Monderer Artek,
Palamar Ludwik,
Piec Jan,

Piotrowski Michał,
Pomiankowski Jan,
Preiss Jan,
Siemek Antoni,
Śliwa Edward,
Śroka Tomasz,
Tara Józef,
Trojan Władysław,
Tymko Leon,
Widelka Józef.

Stopień drugi otrzymali 2 uczniowie, do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

Klasa V. A.

Daniec Bronisław.
Fielek Franciszek,
Piech Szymon.
Rychlicki Józef.
Białkowski Marian,
Hamielec Jan,

Juzkiewicz Wit,
Kalisz Władysław,
Kleczyński Augustyn,
Kolarz Antoni,
Legutko Walenty,
Osiecki Alexander,

Prus Józef,
Rybicki Stanisław.
Wieczorek Paweł,
Wojas Jan,
Żuławski Janusz,
Żuławski Sławomir.

Stopień drugi otrzymali 3 uczniowie, stopień trzeci 3; do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów.

Klasa V. B.

Jantos Jakób.
Aniol Edward,
Asboth Tadeusz,
Dzielski Józef,
Güntner Rudolf,
Holländer Abraham,

Kłodnicki Kazimierz,
Komeza Stanisław,
Krawczyński Jan,
Kulczycki Stefan,
Mizerski Józef,
Olbrycht Jan,

Ossolinski Jan,
Placzek Kazimierz,
Prajer Julian,
Ślowik Henryk,
Wójcicki Bronisław.

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń, stopień trzeci otrzymali 3 uczniowie, do egzaminu poprawczego przeznaczono 8 uczniów.

Klasa VI. A.

Bieniek Wawrzyniec,
Giza Franciszek,
Glott Antoni,
Hojecki Jan (ml.),
Kwaśniak Jan,
Piotrowski Alexander,
Stabrawa Józef.
Zimmermann Berl.
Cebula Jan,
Dudek Józef,
Dziura Kazimierz,

Fasuga Józef,
Gądek Władysław,
Hojecki Jan (st.),
Kaczmarezyk Antoni,
Kołodziej Marcin,
Kowalski Zygmunt,
Kulezycki Leopold,
Łabedź Alojzy,
Łach Piotr,
Maziarski Tomasz,
Peltz Jan,

Rybotycki Zygmunt,
Schäftler Abraham,
Sokołowski Maryan,
Sora Jakób,
Spath Wiktor,
Szerer Abraham,
Szuro Jan,
Wojtowicz Władysław,
Wróblewski Stanisław,
Zielenkiewicz Witold.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

Klasa VI. B.

Bauer Karol,
Gofron Bartłomiej,
Kerekjarto Zygmunt,
Krotos Józef,
Łodyński Maryan,
Odroń Jan,
Płaczek Władysław,
Szklarz Anatol.
Barański Leon,

Bernstein Jakób,
Biedroński Stanisław,
Czerkawski Józef,
Daniec Józef,
Dziedziec Konstanty,
Kołodziej Jan,
Kołodziejczyk Jan,
Kozł Jan,
Łucki Antoni,

Maiss Henryk,
Palni Jan,
Piątkowski Adam,
Sarniecki Tomasz,
Serwin Zygmunt,
Szeremeta Edmund,
Trzos Józef,
Wysocki Władysław,
Zajączkowski Tadeusz.

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń, do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia.

Klasa VII.

Kazior Bolesław,
Serwin Jan.
Szymczyk Stanisław,
Wojas Michał.
Bałuk Jan,
Baron Bronisław,
Bobrowski Józef,
Dragan Marcin,
Dziadyk Stanisław,
Głue Kazimierz,

Grotowski Władysław,
Janowski Alexander,
Jaworski Jan,
Kolek Ignacy,
Nosal Jan,
Nowak Wojciech,
Oświecimski Adam,
Przybyś Wojciech,
Romański Jan,
Schanzer Tobiasz,

Schwenk Józef,
Sokołowski Witold,
Soltys Władysław,
Stabrawa Władysław,
Zachara Jan,
Zachara Stanisław,
Zaczek Michał,
Zając Roman,
Zygmund Eugeniusz.

Stopień drugi otrzymał 1 uczeń, do egzaminu poprawczego przeznaczono 7 uczniów

Klasa VIII.

Gomółka Józef,
Sypek Franciszek.
Bałuk Stanisław,
Bara Stanisław,
Bialikiewicz Karol,
Bylica Edward,
Damasiewicz Zygmunt,
Górecki Piotr,
Grotowski Michał,
Kasprzyk Ludwik,

Kaznowski Adam,
Krudowski Józef,
Łata Jan,
Maciaszek Piotr,
Majcher Wincenty,
Orzechowski Paweł,
Orzeł Wojciech,
Pałamar Piotr,
Prajzer Władysław,
Rajkowski Tadeusz,

Rojkowski Józef,
Romanyszyn Bronisław,
Romański Augustyn,
Rudziński Emil,
Skoczył Władysław,
Słoniś Jan,
Słiwka Jan,
Świętek Andrzej,
Węgrzyn Stanisław,
Włodarczyk Karol.

Wynik egzaminu dojrzałości.

Egzamin dojrzałości składało: uczniów publicznych	30
eksternistów	3
Uznano za dojrzałych z odznaczeniem	3
za dojrzałych: uczniów publicznych	18
eksternistów	2
Pozwolono poprawić egzamin z jednego przedmiotu: uczniom publicznym . .	6
eksterniście	1
Uznano za niedojrzałych i reprobowano na rok: uczniów publicznych . . .	3
eksternistów	0

Egzamin dojrzałości z odznaczeniem złożyli:

1. Gomółka Józef, urodz. d. 26. lutego 1881. r. w Kadczy.
2. Prajer Władysław Piotr, urodzony d. 29. czerwca 1879. r. w Wojakowej.
3. Sypek Franciszek Jan, urodz. d. 25. listopada 1882. r. w Bochni.

Za dojrzałych uznani:

1. Damasiewicz Zygmunt Alexander, urodz. d. 26. kwietnia 1882. r. w Brzesku.
2. Grotowski Michał Ignacy, urodz. d. 31. lipca 1881. r. w Bochni.
3. Kasprzyk Ludwik Piotr, urodz. d. 27. czerwca 1881. r. w Kuniechach.
4. Kaznowski Adam Tomasz, urodz. d. 24. października 1881. r. w Głogowie.
5. Krudowski Józef, urodz. d. 18. stycznia 1881. r. w Wólce.
6. Maciaszek Piotr, urodz. d. 25. czerwca 1879. r. w Górcie.
7. Majcher Wincenty a Paulo, urodz. d. 11. lipca 1880. r. w Żabnie.
8. Orzechowski Paweł, urodz. d. 17. maja 1882. r. w Łazach.
9. Orzeł Wojciech, urodz. d. 13. października 1878. r. w Kamionce Małej.
10. Palamar Piotr, urodz. d. 9. lipca 1881. r. w Trembowli.
11. Rajkowski Tadeusz Mikołaj, urodz. d. 18. grudnia 1880. r. w Sanoku.
12. Romanyszyn Bronisław Ignacy, urodz. d. 21. lipca 1880. r. w Baliogrodzie.
13. Rudziński Emil Henryk, urodz. d. 19. stycznia 1880. r. w Szczucinie.
14. Skoczylas Władysław Józef, urodz. d. 3. kwietnia 1883. r. w Wieliczce.
15. Słonina Jan Chrzecieli, urodz. d. 10. czerwca 1881. r. w Okulicach.
16. Świętek Andrzej, urodz. d. 21. listopada 1879. r. w Targowisku.
17. Węgrzyn Stanisław, urodz. d. 15. kwietnia 1879. r. w Tarnawie.
18. Włodarczyk Karol Leopold Maciej, urodz. d. 17. kwietnia 1881. r. w Wieliczce.
19. Kutowski Jan, urodz. d. 26. marca 1877. r. w Trzebezu Królewskim.
20. Steusing Kazimierz Jan Flawiusz, urodz. d. 18. lutego 1879. r. w Dorze.

Z abiturientów, uznanych za dojrzałych, zamierza udać się:

na wydział teologiczny	8
» » prawniczy	3
» » filozoficzny	3
do akademii sztuk pięknych	1
» » górniczej	2
» » handlowej	1
» innych zawodów	5

Z egzaminowanych abiturientów, uczniów publicznych, ukończyło gimnazyum:

w przeciągu 8 lat	18
» » 9 lat	1
» » 10 lat	5

DO RODZICÓW I OPIEKUNÓW.

Rok szkolny 1901/1902 rozpocznie się nabożeństwem dnia 3-go września 1901. roku.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1901/1902 odbywać się będą w trzech ostatnich dniach sierpnia. Późniejsze zgłoszenie się do zapisu tylko w razie ważnych powodów uwzględni Dyrekcya.

Uczniowie mają do wpisów zgłaszać się osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów i mają przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnioną kartę wpisową.

Uczniowie, nowo do zakładu wstępujący, mają przedłożyć:

a) metrykę chrztu lub urodzenia, bez której żadnego ucznia nie można przyjąć;

b) świadectwo rewakcynacji, odbytej w roku, poprzedzającym wstąpienie do gimnazjum, z wyjątkiem tych uczniów, u których niewątpliwie sprawdzić można, że przebyli ospę rodzinną;

c) ostatnie świadectwo szkolne tego zakładu, do którego przedtem uczęszczali, z potwierdzeniem Dyrekcyi, że mogą przejść bez przeszkody do innego zakładu;

d) świadectwo moralności w razie przerwy w uczęszczaniu do szkoły.

Przy wpisie uczniowie, wstępujący do zakładu, mają uiścić takse wstępną w kwocie 4 K 20 h.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie 2 K na zbiory naukowe.

Z początkiem drugiego półrocza składa każdy uczeń 1 K na cele zabaw szkolnych.

Oplatę szkolną, która na jedno półrocze wynosi 30 K, złożyć mają uczniowie w ciągu pierwszych sześciu tygodni każdego półrocza. Uczniowie klasy I. złożyć ją mogą za pierwsze półrocze w ciągu trzech pierwszych miesięcy.

Egzamina wstępne do klasy I. można składać w dwóch termi-

nach. Pierwszy z tych terminów przypada na początek wakacyi, drugi na dzień 2., w razie potrzeby także na dzień 3. września.

W każdym z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, a powtórzenia wstępnego egzaminu ani w tutejszym ani w innym zakładzie dopuścić nie można.

Egzamina poprawcze rozpoczną się w dniu 31. sierpnia o godzinie 8. z rana; egzamina wstępne od kl. II. do VIII. należy składać w pierwszej połowie września, w dniu, który Dyrekcya oznaczy.

Ponieważ częste porozumiewanie się szkoły z rodzicami i nadzorem domowym jest rzeczą bardzo pożądaną, dlatego w każdą niedzielę po dniu 1. i 15. miesiąca po nabożeństwie szkolnem znajdować się będzie Dyrektor i profesorowie w sali konferencyjnej dla udzielania rodzicom i nadzorcom domowym wiadomości o postępie w nauce i o prowadzeniu się uczniów.

Uczniowi wolno tylko w takim domu mieszkać, w którym odpowiedzialny nadzorca stosuje się ściśle do regulaminu, ułożonego dla osób, utrzymujących w swych domach uczniów. Jeżeli odpowiedzialny nadzorca nie wypełnia swych obowiązków, Dyrektor zakładu ma prawo zażądać od rodziców lub opiekuna ucznia, aby go natychmiast w innym domu umieścili, a w przeciwnym razie wzbroni uczniowi dalszego uczęszczania do szkoły.

Michał Żółkiewicz,

Dyrektor.